

A K P İ N A R

Kasım - Aralık 2016

Yıl: 11

ISSN: 1306 - 3731

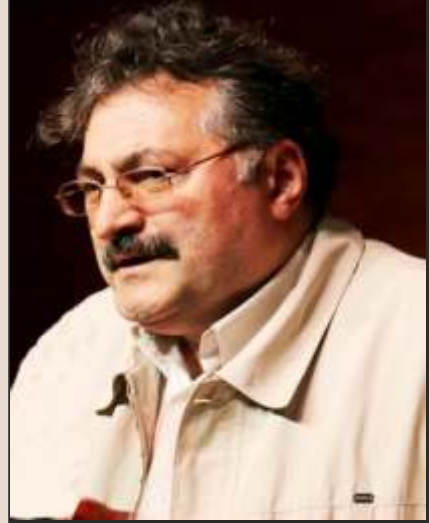
4 TL

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

66.
Sayı

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
ÜNİVERSİTELERİMİZİN
KİRLİ ÇAMAŞIRLARI

Prof. Dr. Ali İhsan KOLCU
PUSLU KITALAR ATLASI
ROMANININ TAHLİLİ

Yunus Emre Üzerine Bir Söyleşi

Abdülkadir Güler
Eryılmaz Büyükakkaş
Mevlüt Özden
R. Mithat Yılmaz

İsmail Özmel
Murat Soyak
Nizamettin Yıldız
Bekir Oğuz Başaran
Yusuf Bal
Mehmet Baş
Sinem Albayır
Karozan (İsmail Kara)
Mühsin Bozkurt
Kadir Sakin
Nihat Kaçoğlu
Günvar Korkmaz
Esmâ Akçin

AKPİNAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 11 Sayı: 66 / Kasım - Aralık 2016 ISSN: 1306-3731

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Murat SOYAK

Mehmet BAŞ

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Em. Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayısı: 4 TL

Yıllık Abone Bedeli: 30 TL

Resmî Abone Bedeli: 90 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK & TASARIM

Hüseyin BİLEN

BASIM YERİ

KARAN OFSET

İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/ A • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılımsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 **ÜNİVERSİTELERİMİZİN KİRLİ ÇAMAŞARLARI**
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
- 7 **ROMAN TAHLİLLERİ : 2 İhsan Oktay Anar: Puslu Kıtalar Atlası**
Prof. Dr. Ali İhsan KOLCU
- 13 **SUKUTU HAYAL**
Esmâ AKÇİN
- 14 **İSMAİL ÖZMEL İLE SÖYLEŞİ YUNUS EMRE TARİHİ VE EDEBİ BÜYÜK BİR OLAYDIR**
Söyleşi: Murat SOYAK
- 20 **ÖĞRETMEN ŞAİR BİR COŞKUN ERTEPİNAR VARDI**
Abdülkadir GÜLER
- 23 **NİĞDE İLE İLGİLİ İKİ YENİ KİTAP**
Eryılmaz BÜYÜKAKKAŞ
- 24 **CEMRE**
Mevlüt ÖZDEN
- 25 **VEFA DEDİKLERİ BİR ANKA EFSANESİ**
R. Mithat YILMAZ
- 27 **EĞİTİMDEN BEKLENEN**
Nizamettin YILDIZ
- 30 **BİR RÜZGÂR BİR UÇURTMA**
İSMAİL ÖZMEL
- 31 **HAİKULAR**
Bekir OĞUZBAŞARAN
- 32 **SON BÖLÜM**
Yusuf BAL KUŞADASINDA BİR AKŞAM
İsmail ÖZMEL
- 33 **BİR ÖRÜMCEĞİN AĞINA YAPIŞMIŞ SİNEK**
Mehmet BAŞ
- 35 **DUY SESİM!**
Sinem ALBAYIR
- 36 **KAZ'IM**
Karozan (İsmail Kara) BEYDAĞI 'NİN KIZI
Günvar KORKMAZ
- 37 **BİR AVUÇ TOPRAK**
Muhsin BOZKURT
- 38 **KİTAPLARDA BULUŞMAK GÜZEL**
Kadir SAKIN
- 39 **TEK ÇÂRE**
Nihat KAÇOĞLU
- 40 **GÜNLERİN GETİRDİĞİ**
Murat SOYAK
- 42 **NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİNDEN İYİ HABER**
- 43 **III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU BAKÜ'DE YAPILDI**

Sevgili Akpunar Okuyucuları,

Her sayıda bu sayfada bazı meselelerimize kısa kısa dokunuyorum. Bu sefer de kavramların içini boşaltmak veya farklı bir anlamı yüklemeye çalışmak konusunda kısaca düşüncelerimi yazmak istiyorum.

Kavramlar birden çok kelimenin ifade edeceği manayı bir kelime ile açıklayan derinlikli kelimelerdir. Buna siz yapının köşe taşları diyebilirsiniz. Mesela laiklik kavramının yasal ve kültürel tarifleri vardır. Din ve vicdan özgürlüğünün teminatı ve bütün inanç gruplarına yönetimin aynı mesafede olması anlamına da gelen bu kavramı, özellikle ideolojik kirlenmeye maruz kalmış anlayışlar; din ve vicdan özgürlüğünü yasaklayan bir kavram olarak yaftalamış ve buna eli kalem tutanlardan bazıları da yazıları ile destek vermiştir. Bugün birçok aydın anayasal bir terim olan laiklik kavramını ağızına almaktan korkuyor çünkü kavram anlam olarak saptırılmak istendi ve huzur kaynağı bir kavram bir korku kelimesi haline geldi. Bunları aydınların, eğitimcilerin ve sözlük yazarlarının göz önünde tutmalarında fayda vardır diye düşünüyorum.

Bu sayıda Saim Sakaoğlu ilginç bir yazı ile Üniversitelerde intihal meselesinin ulaştığı boyutları açıklamaktadır. Ali İhsan Kolcu “Puslu Kıtalar Atlası” adlı romanı tahlil ediyor, Murat Soyak; Yunus Emre üzerine; İsmail Özmel’le bir söyleşi gerçekleştirdi. Abdülkadir Güler, Eryılmaz Büyükakkaş, R. Mithat Yılmaz, Nizamettin Yıldız, Kadir Sakin, Murat Soyak yazıları, Esmâ Akçin, Mevlüt Özden, İsmail Özmel, Bekir Oğuzbaşaran, Yusuf Bal, Mehmet Baş, Sinem Albayır, Karozan (İsmail Kara), Günvar Korkmaz, Muhsin Bozkurt, Nihat Kaçoğlu şiirleri ile dergimizi süslediler. Hepsini beğenerek okuyacağımıza inanıyorum.

Yeni sayılarda buluşmak dileği ile hoşça kalın, sağlıklı kalın.

İSMAİL ÖZMEL

İSMAİL ÖZMEL

ÜNİVERSİTELERİMİZİN KİRLİ ÇAMAŞARLARI

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

Unvanımdan da anlaşılacağı üzere ben yükseköğrenim görmüş biriyim. Hatta o aşamada da kalmayıp doktora yapan, doçent olup 18 yıl profesörlükten sonra emekli olan biriyim. Hem de bir değil birkaç üniversitede görev yapan, yurt dışında da profesör unvanıyla dersler veren biriyim. Bütün bu özelliklerimden sonra, 'Şu kirli çamaşır işi de nereden çıktı hocam?' filan demeyiniz. Bu kirli çamaşır hiç kaybolmadı ki ortaya çıksın.

İsterseniz şu kirli çamaşır kavramını biraz daha yumuşatıp deterjan türü kelimeler kullanarak kirsiz hale getirelim. Diyelim ki bu çamaşırın kirleri intihaldir, yazıya ortak olmaktır, yazıyı devren kiraya vermektir, vb. Bu konulara değişik sebeplerle eğilenler belki de bazı söylemlerimizi yadırgayacaklardır ve diyeceklerdir ki, 'Hocam, şu yazıyı devren kiraya vermek ne demektir, daha önce hiç duymamış, okumamıştık.' Ben bu işlere epey emek verdiğim için bazı terimleri de türetmek zorundaydım. 'Başka örnekleri de var mı?' diye sorarsanız hemen birini hatırlatıverelim.

Üç beş yıldan beri insanımızı meşgul eden bir selfie kavramı var. İngiliz dilbilimcileri onu o yılın yeni kelimesi seçmelerinin üzerinden fazla geçmedi. Hatta adıyla anılan çubuklar bile icat edildi. Biz de tuttuk Türk Dil Kurumu'nun türettiği *özçekim*'i benimsedik, tepe tepe kullanmaya başladık.

KELİME TÜRETME...

Eskiler intihal derlerdi, Frenkçesini kullananlar da çıktı: Plagiarism. 'Ya Türkçesi ne olmalı?' sorusu çözmeye çalışırken ortalarda bir aşırım kelimesi dolaşmaya başladı. Aşırım, yani aşır-'tan türetilen bir kelime... Hani mahalle aralarındaki fırınların yaptığı işlerden biri var ya, pişirim... Bu da öyle bir şey. Eğer bir kimse, mesela hocalarım Mehmet Kaplan, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tahsin Banguoğlu veya Faruk Kadri Timurtaş'ın kitap veya makalelerindeki görüşlerini aynen veya bir başka yerden alındığı hemen anlaşılacak şekilde ufak tefek değişikliklerle alır, kendi makalesine, tezine, bildirisine veya kitabına koyarsa buna intihal diyorlar, şimdilerde ise aşırım... Aşırma diyenler de var. Hocalarımın cümleleri aşırılmış, sayfalar talan edilmiş ama adları anılmamış. (Bazı kurnaz aşırımcılar sayfa boyu aşırıldıklarının belli olmaması için bir yerde kaynak gösterir ama devamındaki alıntılar için kaynak göstermez. Ülkemiz bilim dünyası bu tür aşırımların ve aşırımcıların cennetidir, cenneti...)

Aşırım'ın çok özel bir türü daha var ki onun adlandırılması bana aittir, biline. Haydi kıyısından onu da örneklendiriverelim. Bazı doktora tezleri, çeşitli sebeplerle basılma şansını yakalayamaz. Derken tezin sahibinin doçentliğe hazırlanma vakti gelmiştir. Fakat öyle bir konu seçer ki basılma şansını yakalayamayan doktora teziyle yakından ilgilidir. O halde vaktiyle emek vererek hazırladığı doktora tezinden ilgili

sayfaları birebir aktarmanın da zamanı gelmiştir. Artık bir koyundan ikinci postun çıkarılması gerekmektedir. Al babam al, aktar babam aktar, alıntıyla babam alıntıyla... Eski tezden doçentlik tezine değil paragraflar, sayfalar dolusu aktarıverir. Ama bir yerde dahi olsa kaynak gösterilerek doktora tezinin adı anılmaz.

Ortadaki manzara nedir? Veli Bey veya Fatma Hanım, doktorasından aynen aktardığı bilgileri doçentlik tezine de koymuş, kaynak göstermemiştir. Yani eski tezinden yeni tezine aktarma... Jüriyi oluşturan bilginler ya farkında değiller veya, 'Adamımız' diye göz yumarlar. Derken kendinden kendine aktaran zat doçent olur. Peki bunun yaptığı işin adı nedir: Benim bulduğum özaşırım, tıpkı *özçekim* gibi... İster beğenin ister beğenmeyin, ben epeydir kullanıyorum kendimin türettiği bu kelimeyi. Bu *özaşırım* işini illa doçent adayları yapacak diye bir kural yok, profesör adayları doçentler de yapabilir, ordinaryüs adayı (!) profesörler de...

DEVREN KİRALIK YAZI

Gelelim yazıyı devren kiraya vermek'e... Elinizde hazır bir yazınız var. Fakat o günlerde o yazının size getireceği puana ihtiyacınız yok, çünkü doçentlik veya profesörlük çok uzak ufuklarda. Ama bir arkadaşınız doçentliğe veya profesörlüğe başvuracak ancak biraz yazı eksikliği yani puan azlığı söz konusu.. İşte yardımsever arkadaşınız size elini değil ama yazısını (dönemine göre metnini, CD'sini veya bellek/çubuğunu) uzatacaktır. Siz o yazıyı alıp yazarı bölümüne kendi mührünüzü vuracak ve önceden ayarladığınız bir bilimsel dergide yayımlatacaksınız. Eğer bu bilimsel dergide bir de yakınınız varsa yazınızı çıkacak ilk sayıya koydurabilirsiniz. Arkasından da bir yazı gelir adresinize: Sayın filan, adlı yazınızın basımı uygun görülmüştür, dergimizin falan sayısında yayımlanmak üzere karar alınmıştır. falan filan Artık beklemeyiz. Gelsin puanlar...

Türkiye'de dergiler telif ücreti filan vermez ama bağlı bulunduğunuz kurum o anlı şanlı dergide yazınız çıktığı için size iyi bir ulufe veriverir. Artık bu para nasıl paylaşılır, bilemem. Bence para asıl sahibinindir, ayrıca çakma sahip ona üstelik para bile vermelidir.

ORTAKÇILAR

Ortak mı, ortakçı mı, maraba mı, yarıcı mı? Bazı bilim dallarında bir bildiriye veya makaleye sekiz on kişinin imzası konulur! Vaktiyle Konya'da düzenlediğim bir folklor kongresine katılmak için gelen ve özgünlüğü sebebiyle kabul edilen bir bildirin üstünde tam on ad yer alıyordu. En üstteki ad bir profesöre aitti. Telefonla arayarak, 'Sizi aramızda görmekle mutlu olacağız. Ekibinizdeki arkadaşlarınızdan ancak sizin uygun göreceğiniz bir arkadaşınızı da davet ediyoruz...' Şimdilerde moda oldu, üç günlük yardımcı doçentler bile toplantılara asistanı ile, ortak imzalı bildiriyle geliyor.

Evet, o on kişilik bildiri kim hazırladı? Kim, 'Benim adıma da yazıverin.' baskısıyla işini hallediverdi?

Olay gerçek... Üniversitesi de fakültesi de belli... Bir yabancı dergiye altı yedi, belki de on imzalı bir yazı gönderilir. Yazı yayımlanır. Karşılıklı tebrikleşmeler. Yazıdaki ilk ad dekanındır. O da mutludur. Derken bir iddia: O yazıda intihal vardır! Alttakileri bilmem ama en üstteki ad feryadı basar: 'Benim bu makaleden filan haberim yok. Arkadaşlar bir jest olsun diye bana haber vermeden adıma

ekleyivermişler!' Tebrik safhasında varsınız, eğer üniversiteniz ödül filan vermişse varsınız, ama sıra intihale gelince 'Haberim yok!' İşte bu olmadı beyefendi, genç arkadaşlarınızı pek ucuza satıverdiniz.

İntihali Enseleme Teknikleri diye bir kitapçık kaleme alsam, acaba alıcıları kimlerden oluşur? Hakem veya raportörler mi, yakalanmama konusunda daha dikkatli olunacağına inanan intihalciler mi? Karar sizin.

Bu konunun örneğini son olarak *Erciyes* dergisinde de ele almıştım. Artık alanının klasik örneklerinden olduğu için buraya da, biraz kısaltarak, biraz yenileyerek, biraz da aynen alarak aktarıyorum. Eğer bu bilgiyi eklemeseydim ortaya bir *özaşırım* olayı çıkacaktı. Böylece size *özaşırım* örneği vermeden fakat özelliklerini göstererek bir 'vak'a takdimi' yapmış oluyorum.

Ömür biter, bizde intihal bitmez, biline...

İSTATİSTİKLER YALAN MI SÖYLÜYOR?

Gelelim korkunç rakamlara... Yapılan bir araştırmanın sonucunu eklemeyen bu yazının niçin yazıldığı yeterince anlaşılabilir. Onun için, benim SONUÇ cümlelerimin yerine bir araştırmanın sonucunu aktarayım, daha yerinde olur, en azından bana göre... Yararlanmamızda araya başka söz girmediği için, kuralına göre kaynağımız sonda belirtilmiştir.

Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılan bir araştırma, yüksek lisans ve doktora tezlerinin yüzde 34'ünde "ağır intihal" yani bilimsel hırsızlık yapıldığını ortaya koydu. Vakıf üniversitelerinde intihal oranı yüzde 46 seviyesine çıkarken kamu üniversitelerinde bu oran yüzde 31 oldu. Bilimsel çalışmaların "orjinal" olup olmadığını gösteren benzerlik indeksinde de dünya ortalaması yüzde 15 iken Türkiye'de bu oran yüzde 28.5 çıktı.

"Akademik yazı kalitesi" ile ilgili bir çalışma yürüten Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (BEPAM) bu kapsamda 2007-2016 yılları arasında yazılmış 470'i yüksek lisans ve 130'u doktora tezi olmak üzere 600 tezin incelenmesini tamamladı. Bu tezlerin 477'si kamu, 123'ü vakıf üniversitelerinde yazılmıştı ve 89'u İngilizce ve 511'i de Türkçe idi. Tezlerin incelemesinde "turnitin intihal programı" kullanıldı ve programın her bir çalışma için ayrı ayrı belirlediği benzerlik indeksi kullanıldı.

Yapılan çalışmanın ne kadar orijinal olduğunu ifade eden benzerlik indeksinin dünyada kabul edilen seviyesi yüzde 15 iken Türkiye'de yapılan tezlerde bu oran yüzde 28.5 çıktı. Bu da Türkiye'de yapılan çalışmalarda ortaya yeni bir şey konmadığı ve çalışmaların sıklıkla bir birini tekrar eden araştırmalar olduğunu gösterdi. Çalışma kapsamında İngilizce tezlerin benzerlik indeksi yüzde 24 iken, Türkçe tezlerde bu oran yüzde 29 oldu. Kamu üniversitelerinde benzerlik oranı yüzde 28, vakıf üniversitelerinde ise yüzde 31 çıktı. Bu da kamu okullarında yazılan tezlerin daha iyi durumda olduğunu gösterdi.

HER 3 TEZDEN BİRİ ÇALINTI

Çalışmanın amacı intihal olmamasına rağmen araştırma sırasında yüksek intihalli tezler görmezden gelinemeyecek kadar çok olunca bu tezler intihalli olarak işaretlendi. Araştırma sonucunda 207 tezin, yani tezlerin yüzde 34'ünün yüksek intihalli olduğu ortaya çıktı. Kamu okullarında intihalli tez sayısı 150 iken (yüzde 31), vakıf okullarında bu sayı 57 (yüzde 46) oldu. Yüksek lisan tezlerinde intihalli olanların sayısı 173 (yüzde 36) iken, doktora tezlerinin sayısı 34 (yüzde 26) oldu. İngilizce tezlerde bu sayı 25 (yüzde 28) ve Türkçe tezlerde 182 (yüzde 35) oldu.

“CİDDİ BİR AHLAK SORUNU VAR”

Çalışmayı yürüten araştırmacı Dr. Ziya Toprak, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede araştırmanın öğrencilerin tez yazmayı, akademisyenlerin de tez yazdırmayı bilmediğini ortaya koyduğunu söyledi. Türkiye'de hiç bir üniversitede yazıyı bilgi üretmenin ana aracı olarak gören bir Akademik Yazı Merkezi'nin bulunmadığını belirten Toprak “Ülkemizde maalesef ciddi boyutlarda etik sorunlar bulunmaktadır. Kuşkusuz bu araştırmada ortaya çıkan intihal vakaları arasında bilmeden intihal yapanlar vardır. Ancak araştırmanın bulguları yüksek intihalli tezler ile ilgilidir. Yani ciddi seviyelerde intihal söz konusudur. Burada bir ya da iki satır yada bir paragraftan söz etmiyoruz. Bilerek yapılan intihaller bunlar, bu da ciddi bir ahlak sorunu olduğunu düşündürmektedir.” dedi. Toprak, İngilizce yazılan tezlerin İngilizce eğitim veren üniversitelerde yazıldığı düşünüldüğünde benzerlik ve intihal oranları bakımından Boğaziçi, ODTÜ ve Bilkent gibi okulların Türkiye ölçeklerine göre daha iyi durumda olduğunu kaydetti.

YILDA 25 BİN TEZ YAZILIYOR

Türkiye'de özellikle son yıllarda doktora ve yüksek lisans çalışmalarında büyük bir artış yaşandığına dikkat çeken Toprak “YÖK Ulusal Tez Merkezine girilen tez sayısı 1999 yılında 11 bin 39, 2004 yılında 16 bin 343, 2009 yılında 21 bin 350 ve 2014 yılında 25 bin 730 olmuştur. Kuşkusuz bu sayının artmasında vakıf üniversitelerinin sayısındaki artış ile birlikte eğitimin 'kariyer yapmada' gittikçe artan önemi yadsınmaz” dedi.

Haberin sonunda bir de İNTİHAL tanımı verilmiştir, buyurunuz.

İntihal, bir başkasına ait bir fikri, düşünceyi ya da kavramı sahibine atıfta bulunmadan kullanmaya yani akademik hırsızlığa verilen isim. (www.Cumhuriyet.com.tr.haber...)

Lütfen Genel Ağ'a (bilgisayar) **intihal** yazınız, bakalım önünüze ne gibi cevherler saçılacaktır. Tanıyıp güvendiğiniz bazı adları da orada görürseniz şaşmayınız.

Bir de not: Bu yazımı okuyan meslektaşlarımdan rica ediyorum. Lütfen siz dürüstçe hazırlanan tezlerin danışmanı olunuz ve bilimsellik çitasını yükseltiniz.

ROMAN TAHLİLLERİ : 2

İhsan Oktay Anar: Puslu Kıtalar Atlası

Prof. Dr. Ali İhsan KOLCU

Puslu Kıtalar Atlası romanı Descartes'ın "Düşünüyorum o halde varım" sözünün yazar tarafından "Düşünüyorum/düşlüyorum o halde varsın" biçimine dönüştürülerek kurgulanmasından ibarettir. Esasında basit bir dönüştürme hadisesi çeşitli olay ve şahıs kadrosuyla ezoterik bir hava atmosfer içinde, postmodern anlatım tekniklerinin de kullanılmasıyla kotarılmaya çalışılmıştır. Buna göre; azılı bir korsan olan Arap İhsan bir baskında payına düşen Alibaz adlı çocuk köle ile İstanbul'a (romanda Konstantiniye) döner. Yeğeni Bünyamin ve onun babası Uzun İhsan efendi'nin evine iner. Uzun İhsan Efendi misafirleri gelmeden önce uyku şurubu (afyon şurubu) alarak istiareye yatmıştır. Uzun İhsan Efendi uykuda ruhun bedenden ayrılarak kâinatı gezmesi esprisinden hareket ederek gezip gördüğü yerleri uyanınca bir atlasa çizerek bir dünya atlası elde etmeye çalışmaktadır. Zira gerçek hayatta gezginler, kâşifler ve maceraperestler gibi cesareti yoktur. Korsan Arap İhsan'ın Kostantiniye'ye gelme nedeni elindeki kitabı Kubelik adında vaktiyle kendisine kazık atmış bir düzenbazı bulmak ve tercüme ettirmektir. Kubelik'i bulur ve kitabı tercüme etmesini söyler. Söz konusu kitap Rendekar olarak bilinen Rene Decartes'in Metot Üzerine Konuşma adlı kitabının yazar tarafından Zagon Üzerine Öttürme diye adlandırılan kitabıdır. Uzun İhsan Efendi kendi gezerek, maceraya atılarak değil de düşünerek, düşleyerek dünyayı tanıma şeklinde özetleyebileceğimiz kendi düş düzleminin bir yansıması ve onayı olarak gördüğü bu kitabı kendi görüşlerinin karşı kıyası olarak algılar. Rendekar (Descartes) varoluşu düşünceye bağlamaktadır. Uzun İhsan Efendi ise Rendekar'ın bu görüşünü benimsemekle beraber kendisi dışındaki hiçbir şeyin varlığını ispat edememektedir. Bu denklemi çözmenin yolu rüyaya (istiare) yatmaktır. Zira uyku ve onun bir sonucu olan rüya, bedenle ruhun kısa süreli ayrılmasıyla vuku bulan bir süreçtir. Uzun İhsan Efendi rüyasında gördüğü aynada kendi aksi yerine oğlunu görür. Böylece düşünce ile 'düş'ün birer varolma yöntemi olduğunu kavrar. Rendekar'dan farklı olarak sadece düşünerek değil düş görerek, düşleyerek de var olunabileceğini anlar. Bu onun felsefesinin temelini oluşturur. Yazar bu felsefeyi derinleştirmek ve sembolize etmek için 'gizemli kara para' metaforuna başvurur. Bunun romandaki karşılığı 'boşluk'tur.

Uzun İhsan Efendi'nin oğlu Bünyamin nasıl olup da babasının hiç çalışmadan daima parasının olduğunu, onun gerçekte kendi babası olup olmadığını sorgulamaya/ düşünmeye başlar. O da bu soruların cevabını bulmak için babası gibi istiareye yatmaya karar verir. Babasının içtiği uyku şurubundan içerek

istiareye (rüya) yatar. Fakat ertesi gün bir türlü uyanamaz. Ölü sanılıp defnedilir. Fakat mezarda uyanınca gömüldüğünü anlıyor. Mezardan kurtularak evine döner. İnsanlar onun hortladığından şüphe eder. Yeniçeriler durumu anlamaya çalışır. Sonunda Bünyamin'in ölmediği ve dolayısıyla hortlamadığı anlaşılır. Fakat durumu öğrenen Vardapet adlı lağımçı mezardan sağ çıkan bu genci yanına cırac olarak almak ister. Babası Uzun İhsan Efendi hazırladığı bir atlası ona vererek kendisinin gerçekleştiremediği maceraları yaşaması için oğlunu Vardapet'e verir. Oğlunun evden ayrılmasıyla Uzun İhsan Efendi Alibaz ve onun haşarı maymunu Müşteri ile yalnız kalmıştır. İki yaramaz evin altını üstüne getirir. Onların haşarılıklarından bıkan Uzun İhsan Efendi Alibaz'ı mahalle mektebine verir. Bir süre sonra taş mektepler arasında sürüp giden rekabetin sonucu olarak öğrencilerin oluşturduğu çete savaşları başlar. Alibaz ve arkadaşları bölgenin hakimi olur. Beyaz kumaş üzerine bıraktığı kanlı el izi ile imzasını atar. Alibaz okuduğu bir kitabın kahramanının adından etkilenerek adını Efrasiyab olarak değiştirir. Alibaz bir gün efendisi Uzun İhsan Efendi'nin Yeniçeriler tarafından hırpalanarak götürüldüğünü görür. İntikam almaya yemin eder.

İstanbul'da bunlar olurken Bünyamin ustası Vardapet ile Bulgaristan'ın kuzeyinde bir kalede görevli Osmanlı casusu Zülfüyar'ı kurtarmak için lağım kazmaktadır. Zülfüyar Osmanlı gizli istihbaratına mensup bir casustur. Kalede olup bitenleri merkeze bildirmekle görevlidir. Fakat asıl peşinde olduğu 'boşluk'u temsil eden uğursuz 'kara para'dır. Vardapet ve Bünyamin casus Zülfüyar'ı kurtaracakları sırada saldırıya uğrarlar. Yaralanan Zülfüyar düşmanın eline geçmemesi için parayı Bünyamin'e verir. Parayı babasının verdiği atlasın içene yerleştiren Bünyamin düşman askerleriyle vuruşurken ağır darbeler alır ve yüzü parçalanır. Artık tanınmaz haldedir. Askerler tarafından kurtarılan Bünyamin Bulgaristan üzerinden Edirne'ye gelir. Oradan da İstanbul'a döner. Babasının başına gelenleri öğrenir. Paranın Uzun İhsan Efendi'de olduğunu düşünen Yeniçeriler ve onların bağlı olduğu gizli istihbarat örgütünün başı Ebrehe ona işkence etmişlerdir. Kulakları işitmez, gözleri kördür artık. Bünyamin babasının bu iç yakıcı durumunu öğrenince örgüte sızmaya karar verir. Babasının verdiği atlasın bir sayfayı açar. Orada "dilenciler arasına girip kaderini beklemeye başla" cümlesini okur. Bu da esasında yeni bir puslu atlasır. Burada domuz eti yediği için Hınzıryedi diye anılan dilenciler kethüdasının yanında işe başlar. Hınzıryedi'nin göz hapsinde olan Bünyamin bir yolunu bulup babasına yaklaşır. Rıhtımda içi boş bir fıçıya binerek İstanbul'dan uzaklaşan babasıyla vedalaşır.

Dilenciler kethüdası Hınzıryedi'nin toplanan paraları zamanında teslim etmeyişine kızan büyük şef Ebrehe bir gece ansızın loncaya gelir. Hınzıryedi ağlayıp sızlayarak kendisini affettirir. Sonunda Ebrehe'ye bir ziyafet verir. Yemekte Ebrehe, boğazına kaçan bir haram lokma yüzünden boğulacakken Bünyamin tarafından kurtarılır. Böylece Ebrehe'nin güvenini kazanır. Ebrehe onu bir sonraki gece kendi mekânına davet eder. Orada elkimya laboratuvarında "yaratılmamış

boşluk" u bulmak için çalıştıklarını söyler. Burada birçok felsefi problemi tartışır. Ertesi gün bir esir pazarına giderek iki Rus cariyeye satın alırlar. Oradan da Gazanfer'in batakhanesine kumar oynamaya giderler. Yolda dişçilikten cerrahlığa terfi eden Kubelik'in, evinde bir cesedi kesip biçerken yakalanması üzerine sokakta idam edilmesine tanık olurlar. Kumarda yapılan hileleri ifşa eden Ebrehe buranın yakılıp yıkılmasını sağlar. Ardından Ebrehe ve Bünyamin cariyelerin bulunduğu konağa gelir. Yiyip içildikten sonra Bünyamin seçtiği kızla bir odada yalnız kalır. Fakat kız durmadan ağlamaktadır. Adı da Aglaya'dır. Bünyamin kıza dokunmaz. Babasını düşünür ve başını kızın dizine koyarak ağlar. Ertesi gün Zülfüyar kendisini büyük efendi Ebrehe'nin teşkilatta kendisini beklediğini söyler. Birlikte yola çıkarlar. Yolda Zülfüyar'ı altı kere çarpmış dilenci Dertli ile karşılaşırlar. Zülfüyar kurbacıyla Dertli'yi dövmeye başlar. Bünyamin ona müdahale edip yere yıkar. Bünyamin bir kez daha babasından kalan kitaptan fal bakar. Bu kez karşısına "hayatını öne sürüp sırrı bulmak için yola çıktı" cümlesini okur. Doğrudan Ebrehe'nin yanına gider. Ebrehe Bünyamin'e romanın gizemini de oluşturan "kehanet aynası"ndan söz eder. Buna göre ayna kıyametten yedi yıl önce olacakları göstermektedir. O güne kadar kehanet aynasında görülenler gerçekleşmiştir. Şimdi sıra Mehdi'nin ortaya çıkmasına gelmiştir. Fakat Ebrehe, kıyametin yaklaşmış olmasına karşın Tanrı'dan af dileyip kurtulmak yerine kıyametten kaçıp kurtulmayı planlamaktadır. Bulmayı düşündüğü yol sonsuz hıza ulaşıp geçmişe yolculuk etmektir. Bu yüzden kara paranın sihriyle çalışacak boşluğa ulaşması gerekmektedir.

Bu arada Kostantiniye gözleri oyulmuş, kulakları işitmeyen bir adamın yıldız ve gezegenlerin yerlerini bildiği, görmediği halde gemilere kılavuzluk ettiği haberi yayılır. Bu Uzun İhsan Efendi'dir. Bir meyhanede dünyanın bir kurgudan, düşden oluştuğunu, kendisinin düşündüğü için var olduğunu anlatmaya çalışırsa da oradakiler onunla alay ederler.

Bu arada Alibaz yani Efrasiyab çetesinden geride kalanlarla birlikte ordu-yı humayun'un peşinden sefere katılır. Kaleye yaklaştıklarında bir güllenin yanında patlamasıyla kendisine gelir. Efrasiyab olmadığını Alibaz olduğunu hatırlar. Korkudan ağlayarak kaçmaya başlar. Güllelerin açtığı bir delikten içeriye girer. Burada çeşitli deneyler, işkenceler yapılmaktadır. Kara giysili adamlar Alibaz'ı yakalar. Ona bir şurup içirirler. Alibaz şurubu içince derin bir uykuya dalar.

Bu arada Ebrehe'nin yanında bulunan Bünyamin eline bir dinleme aleti geçirir. Bununla Ebrehe'nin konuştuklarını dinlemeyi tasarlar. Bir gece Ebrehe'nin yanındaki bilgeyle konuştuğuna tanık olur. Buna göre dünya hiçlikten yaratılmış, bu hiçlikten artan parça ikiye bölünmüştür. Bir parçası ademoğluna verilmiştir. Diğer yarısı ise Sabahın Oğlu'na verilmiştir. Sabahın Oğlu bu boşluktan bir para yaptırmış ve üstüne de kendi tuğrasını kazımıştır. Sonra da paranın dünyada ne var ne yoksa satın almasını beklemeye başlar. Krallar, sultanlar, peygamberler

kendi tuğra ya da suretlerini bu paraların üzerine kazınmıştır. Yazar burada paranın saltanatına dikkati çekmektedir. Bünyamin bu sözleri duyunca elindeki kara para'yla bir deney yapmaya karar verir. Bir kavanoz demir tozunu bir kağıda yayar. Parayı da kağıdın altına koyar. Miknatis etkisiyle tozlar paranın üzerinde birikir. Bünyamin bu çizgileri harf şeklinde görür. Ortaya çıkan şekil iblis'in tuğrasıdır. Böylece paranın icadının bir şeytan işi olduğu vurgulanır.

Cıva buharının etkisiyle uykuya yenilen Bünyamin öğleye doğru uyandığında teşkilat merkezinde birkaç nöbetçi dışında kimsenin kalmadığını görür. Kehanet Aynasına göre yılın yedinci dolunayında Mehdi Kostantiniye'ye gelecektir. Gece yarısına doğru Ebrehe ve yanında Mehdi tanımına uyan bir adamla çıka gelir. Mehdi zannedilen adam özel olarak bu iş için yetiştirilen asıl ismi Franz olan Nemçe'li bir casustur. Ebrehe adamı tek başına sorgulamak ister. Bunun için de ünlü işkence ustası Hattakay'ı getirtir. Hattakay sanılan kişi kılık değiştirmiş Hinzıryedi'den başkası değildir. Yüzündeki balmumu eriyip düşünce gerçek kimliği ortaya çıkar. Ebrehe Hinzıryedi ile meşgul olurken loncaya bağlı dilenciler teşkilatı basar. Bu arada Nemçe'li casus korkusundan ölür. Hinzıryedi Ebrehe'yi yakalar. Ölümüne götüreceksen son isteğinin Bünyamin'le konuşmak olduğunu söyler. Ebrehe ta en başından beri aradığı kişinin kendisi ve kara paranın onda olduğunu Bünyamin'e bildirir. Ebrehe ölünce parayı ağzına koyup çenesini bağlamasını Bünyamin'den rica eder. Az sonra Hinzıryedi Ebrehe'yi öldürür. Bünyamin'i de yanına alarak dilenciler loncasına döner. Hinzıryedi Ebrehe'nin kefenlenip defnedilme görevini de Bünyamin'e verir. Hinzıryedi zaferini kutlamak için loncada bir ziyafet tertip eder. Bu sırada kapıda Dertli görünür. Dilenciler onun uğursuzluğundan korkarak kaçışmaya başlar. Dertli elinde pistol ile yaklaşır. Bünyamin'e kendisine yaptığı iyilikleri hatırlatarak ona çıkış yolunu gösterir. Bünyamin loncadan kaçtıktan sonra binaya yıldırım düşer ve bina alevler içinde kalır. Böylece Hinzıryedi de cezasını bulur.

Romanın sonunda Bünyamin dilenciler loncasının yakınlarında bir hana gider. Gece yarısı olduğunda hanın avlusuna iner. Uyuyan han bekçisini izleyen bir adamla karşılaşır. Bu dünyayı dolaşan ve düş görmeyi seven doğulu bir tüccardır. Çok yıllar önce rüyasında bir evin penceresinden odada uyuyan bir adamla onun başucunda elindeki deftere bir şeyler yazan bir adam görür. Tüccar bu uzun boylu adamla göz göze gelince rüyası son bulur. Birkaç gece bu rüya tekrarlanır. Bir gece bu adamla konuşmayı başaran tüccar ondan başkasının rüyasında dünyayı gördüğünü ve bunları bir deftere kaydettiğini söyler. Sırrı böylece öğrenen bir daha kimseyi rahatsız etmemek için uyumayacağını, dolayısıyla rüya görmeyeceğini belirtir. Bir sonraki gece düş görmek için tekrar uyumak istediğinde bir daha uyuyamayacağını anlar. Tekrar uyuyabilmenin çarelerini araştıran tüccar bir sihirbazın tavsiyesiyle dünyanın bir yerinde uzun senelerden beri uyuyan biri olduğunu ve eğer onu uyandırabilirse kendisinin uyuyabileceğini öğrenir. Tüccarın yolu bir gün İstanbul'a düşer. Burada

Bünyamin'le karşılaştığı hanın bekçisinin uyuduğunu görür. Fakat onu uyandıramaz. İki yıl sonra tekrar aynı yere geldiğinde bekçide uyanma belirtileri ve tüccarda uyku sinyalleri görünür. Tüccar hanın bir odasına çekilerek uyumaya çalışır. Bünyamin ise babası Uzun İhsan Efendi'nin kendisine verdiği defteri hatırlar. Rastgele bir sayfasını açtığında babasının kendisine hitaben yazdığı bir yazıyı görür. Uzun İhsan Efendi, olup biten her şeyin kendi düşlerinden ibaret olduğunu yazmaktadır. Böylece düşünüyorum ya da düşünüyorum o halde varım sloganı anlamını bulur.

Puslu Kıtalar Atlası son otuz yılda örnekleri gittikçe çoğalan fantastik romanlardan biridir. Yazar orta tarih (16. Yüzyıl) zaman dilimini ve yeri geldikçe bu dönemin diline başvurarak gizemli, fantastik, tarih kokan, düşük ölçekli polisiye ve biraz da felsefe tozu katarak eserine şekil vermeye çalışır. Bu romanın üzerinde oturduğu temel kurgu Rene Descartes'ın "Düşünüyorum o halde varım" sözünün ya da varlık felsefesinin temel düsturudur. İhsan Oktay Anar bu düsturu "düşünüyorum/düşlüyorum (düş görüyorum) o halde varım" biçimine çevirerek düşünceyi değil "düş"ü öne çıkarır. Esasen "düşünce" ile "düş"ün aynı kökten geldiğini unutmamalıdır.

Yazar romanda ele alacağı temel düşünceyi bu zemine oturtuktan ya da buradan hareket ettikten sonra vak'a, şahıs kadrosu, mekân, zaman, dil, üslup, anlatım teknikleri, dekoratif unsurlar, gizem, düğüm gibi teknik unsurların birbirleriyle uyumuna dikkat ederek eserine vücut verir. Böylece ortaya bir ortaçağ masalı çıkar. Her masal gibi kapıları hayale sonuna kadar açık, gerçeğe olabildiğince kapalı....

Romanın merkezinde Descartes'ın "düşünüyorum o halde varım" esprisinin yer aldığını yukarıda söylemiştik. Fakat yazarın asıl sorgulamak istediği şey "Düş görüyorum, öyleyse ben varım. Varım ama ben kimim?" sorunsalıdır. Roman boyunca uykuya dalan, düş (rüya) gören, başkalarının düşlerini izleyerek atlas tertip eden kahramanlara rastlarız. Fakat roman bitince "ben kimim?"in cevabını bulamayız. Bu da romanın paradokslarından biri olarak kalır.

Puslu Kıtalar Atlası esasında bir yer altı romanıdır. Olayların hemen tamamı neredeyse fiziksel yahut ruhsal anlamda yeraltında geçer. Fiziksel olarak Bünyamin ve ustası Vardapet gerçekte yer altında çalışırlar. Lağımçılık (lağam) yaparlar. Bünyamin öldü sanılarak gömülen biridir. Mezarda uyanınca kendi imkânlarıyla kurtulmayı başarır. Öte yandan Teşkilat-ı İstihbarat-ı Hümayun adı verilen ve varlığı kimi zaman padişahın gizlenen bir gizli istihbarat servisi gizli faaliyetler içindedir. Bu teşkilata bağlı dilenciler, kumarbazlar, yeniçeriler, bürokratlar, askerler, paşalar vardır. Teşkilatın başındaki kimse şeytanın emrindeki Ebrehe'dir. Boşluk'u arayarak Tanrı'nın cezasından kurtulmaya çalışmaktadır. Bu gizemin çözümü ise Bünyamin'deki "kara para"dır. Yazarın "Para"nın bir şeytan icadı olduğunu söylemesi anti-kapitalist bir okuma olarak düşünülebilir.

Kumarbaz Gazanfer'in kumarhanesindeki hileleri, zar oyunları vs. bu durumu destekler. Bir de buna günümüzde de geçerli olan "kara para" kavramını eklediğinizde işin ne kadar iblisçe bir durum olduğu ortaya çıkar.

Öte yandan dilenciler loncasının kethüdası Hınzıryedi (domuz yemeyi sevdiği için bu adı almıştır), dışçilikten cerrahlığa sıçrayan Kubelik, Uzun İhsan Efendi, casus Zülfüyar, gittiği yere yıldırımlarını da beraber götüren Dertli, haşarı bir çocukken Efrasiyab adını alarak bir çete reisi olan Alibaz (burada –baz ekinin düzenbaz, hilebaz, canbaz, kumarbaz gibi oyuncu anlamına işaret edelim) adlı çocuk gibi karakterler gizeme bulaşmış, yarı masal kahramanlardır. Romanın dikkati çeken unsurlarından biri de kadın kahramanların olmayışıdır. Romanda sadece iki kadın figürü Rus cariyeler olarak karşımıza çıkar. Bunun dışında Puslu Kıtalar Atlası kadınsız bir romandır.

Roman kaynağına dinden, tarihten ve felsefeden alan çeşitli komplo teorileriyle desteklenmiştir. Ebrehe başlı başına şeytanın emrinde olan bir figür olarak karşımızdadır. Osmanlıdaki lonca teşkilatı romanda ezoterik ve tapınak şövalyeleri hikayelerinden esinlenilerek masonik bir yapı olarak karşımıza çıkar. Yeniçeriler Osmanlı askerinden çok bu gizli yapının emrinde fedailer olarak tanıtılır. Ayrıca Mehdi söylenceleri de romanda kendisine yer bulur. Bu kez fabrikasyon bir Mehdi örneğiyle karşılaşırız. Öte yandan romanda olayın geçtiği dönemin ruhaniyetinden, yerli dünyasından, İstanbul'undan, tarihle örtüşebilecek olayından hiçbir iz yoktur. Sadece Galata, Ahırkapı, Karaköy, Eminönü, Aksaray gibi mahallerin sadece isimleriyle karşılaşırız.

Puslu Kıtalar Atlası, Reşat Nuri'nin Miskinler Tekkesi'ne çok şey borçludur. Dilencililiğin poetikasının anlatıldığı o romanda Reşat Nuri edebiyatımızda ilk kez dilenciler dünyasının kapılarını aralamıştı. İhsan Oktay Anar da bu kapıyı biraz daha genişletti.

Romanı bölüm bölüm okuduğumuzda her bir serüvenin esasında tek başına romandan bağımsız birer sahne olabileceğini görmekteyiz. Lağımçıların, dilencilerin, cerrahların, elkimyacıların farklı dünyaları ortak kahramanlar (Bünyamin, Hınzıryedi ve Ebrehe) vasıtasıyla birleştirilir. Böylece romanın "yer altı" sı tamamlanır.

Puslu Kıtalar Atlası hiçbir temel meseleyi ele alıp çözümleme iddiasında değildir. Romanı okuyup bitirince bu eserden aklımızda kalan şeyin ne olduğunu sorguladığımızda örnekleri batı edebiyatında ve Batı sinemasında ve özellikle de Hollywood piyasasında gördüğümüz filmleri andırmaktadır. Halbuki yazar düşünce gerçeğin, düşünce ile düşün, uyku ile rüyanın kavşağında dolaşıp durmuştu. Burada derinleşeceğine yüzeysel bir geçişle sihirli para ile 'boşluk'u aramaya çalıştı. Yani hokus pokus!

Romancı; "Yaşanılanlar, görülenler ve öğrenilenler ne kadar acı olursa olsun,

macera insanoğlu için büyük bir nimetti. Çünkü dünyadaki en büyük mutluluk, bu Dünya'nın şahidi olmaktı." sözü ile macera tutkusunu kamçılar. Halbuki eserde maceracı olarak sunulan Bünyamin hemen daima serüvene atılan değil itilen bir karakterdir. Babasının kendisine verdiği defterden fal tutarak yolunu bulmaya çalışır. Bu da aslında ellerine eski bir harita geçiren korsanların define aramaları cinsinden bir taklitten başka bir şey değildir. Öte yandan romanda asıl maceracı Kubelik'tir. Hayatın birkaç kez değiştirmek zorunda kalan bu adam hemen daima ölümle burun buruna yaşamıştır. Sonunda da öldürülmüştür. Bünyamin ise yazar tarafından koruna bir karakter olarak karşımıza çıkar. Ebrehe'nin bir zevk gecesi yaşaması için iki güzel Rus cariyeyle konağa kapandıklarında kahramanımız Aglaya (herhalde zağlayan kadın, ağlama eyleminin femineni anlamında)'nın dizlerinde saatlerce ağlar. Ebrehe ise geceyi olması gerektiği şekilde geçirir. Burada da günah üreten, günaha meyyal bir karakter olarak Ebrehe'yle karşılaşırız.

Puslu Kıtalar Atlası gizemli bir zemine oturtulmak istenen bir macera romanı hüviyetindedir. Felsefi derinlik bir söylemden öteye geçememektedir. Yazarın bu romanda Türk tarihine, kültürüne ve doğasına ait hiçbir sorunu ele almadığını belirtelim. Esasında çizgi film senaryosu olarak değerlendirildiğinde başarılı bir çocuk filmi olarak değer kazanabilir. Yazarın yapmak istediği şeyi daha önce edebiyatımızda Giritli Ali Aziz Efendi Muhayyelat, Ahmet Midhat Efendi Çengi romanıyla denemişti. Yine de böyle bir romanın birkaç yılda 50 baskı yapmasının romanımız ve roman okuyucumuz için ne kadar vahim bir durum olduğunu belirtmek isterim. Hiçbir şey anlatmayan romanlar modası bu bağlamda edebiyatımızı sarmış durumda. Unutmamalıdır ki "yalan"ın da bir gerçekliği vardır. Fakat yalanın yalanında ise hiçbir gerçeklik yoktur.

1- Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, El-mek: akolcu@gmail.com 2- Puslu Kıtalar Atlası, İletişim yay. 15. Bs. 1stanbul, 2014.

SUKUTU HAYAL

Esmâ AKÇİN

Kapıdan bacadan gelip, siner içime uğultu,
Hayalinde gezdirir, beyhude bir Sukutu.

Yön belli mekan belli, zaman karmakarışık,
Hedefte bir kalp gizli, hem deli hem de aşık.

Uğultu tokat gibi inerken o simaya
Akıl yormamak gerek uğultudaki imaya.

Sukutu hayal içinde insan, insan içinde umut,
Sevgi uğrunda bürünülen bilmem kaçınıcı boyut.

Dilden yürekten gelip siner içime uğultu,
Yüreğe bilek gerek, yoksa olur savruntu.

Vuslatla son bulan nokta, kalp adlı kapalı kutu,
Uğultuya en büyük engel hala sindiremediğim kuruntu.

İSMAİL ÖZMEL İLE SÖYLEŞİ

YUNUS EMRE TARİHİ VE EDEBÎ BÜYÜK BİR OLAYDIR

Söyleşi: **Murat SOYAK**

Murat SOYAK: Yunus Emre üzerine araştırma-inceleme çalışması yap-maya niçin ihtiyaç duydunuz?

İsmail ÖZMEL: Bu pırıltıdan gözleri kamaşanlar, hadiseyi bırakmışlar yansıyan ışıklardan doğan rahatsızlıklarını anlatıyorlar. Bizim gözümüz ışığa ulaştınca sanki birileri geliyor bu büyük ışığın; kültür hayatımıza bir zenginlik, bir heyecan ve şiir güzelliği katması gerekirken;

daraltıcı ve ana temadan uzaklaştırıcı yorumlarla gözlerden adeta saklamaya çalışıyor. Bazıları bin bir dereeden su getirerek tek renkli bir Yunus anlayışını dayatarak bu büyük ışığı büyük kitlelere; güzel ahlak, insan sevgisi, iman, bilim, adalet ve vicdan ölçüsünde ulaştıracağı yerde; oldukça saptırılmış, gölgeli bir manzara haline getirme gayretlerini gördüm. Tabii ki bütün eserleri aynı kefeye koymaya imkân yoktur, demem o ki böylesi eserler de vardır.

Yunus Emre şiirleriyle, o asırda bu kadar yüksek bir duyguyu, imanı, hikmeti ve eleştiriyi bir arada hem de zengin bir Türkçe ile nasıl ifade etti? Nasıl başardı, bu kadar teksif edilmiş manayı ve ruhu, bu kadar güzel nasıl ifade etti diye kafa yoracağı yerde onu hiç adı sanı duyulmamış akımların içine çekmeye çalışmak nasıl bir duygunun, nasıl bir hayalin esiri olmayı gerektirir? Bakınız bir takım ideolojik diyebileceğim anlayışlar onu daha anasından doğmamış düşünce akımlarıyla irtibatlandırmaya çalışıyor. Hâlbuki ondan sonra gelen mutasavvıf şairler için böyle bir gayret yok. Sebebi beni derin derin düşündürdü ve Yunus Emre'yi anlatan eserleri okumaya devam ettim. Yunus'a giydirilmeye çalışılan tek renkli gömlekleri irdelemeye karar verdim. İki yıl sonra ortaya hacimli bir çalışma çıktı.

Bakınız kürsü sahibi bir kalem ne yapıyor, hiçbir yorum, açıklama ve karşılaştırma yapmadan şiirlerden seçme yapıyor ve ben "Yunus Divanını yayınladım" diyor. Şiirlerin bir kısmını niçin ve hangi yetki ile saf dışı bırakıyor bu konuda bir açıklama yok. Sebebini ve dayanaklarını açıkla ki Türk Edebiyatı camiası faydalansın. Yayınevleri de alışılmışı tekrar eden eserleri; nasıl bir değerlendirme anlayışı ise; ön plana çıkararak bir şey yaptıklarını sanıyorlar. Özel ve yeni bir bakış, haklı bir tenkit

ihtiva eden eserlerin yayınlanmasının önündeki en büyük engel, bu alışılmış ve adeta sabitlemiş peşin hükümlerdir. Velhasıl yeni şeyler söylemek, yeni bulgular, yorumlar vermek, alışık olmadığımız bir manzara. Ben de diyorum ki aynı şeyleri tekrar etmektense, yeni görüşler, yeni dikkatler sergilemek edebiyatımıza bir hizmet olur. Bu irdelemeler bazen yanlış da olabilir, onun neden yanlış olduğunu izah ve şerh etmek de edebiyatımıza bir hizmettir. İşte bu gayretlerden geliştirici ve zenginleştirici bir sonuç doğar.

Piyasadaki Yunus Emre kitaplarına bakınız herkes kendi rengine yakın bir Yunus Emre portresi çizmeye çalışıyor. Hâlbuki Yunus'ta bütün bu suretleri ayrı ayrı ifade eden şiirler vardır. Yani Yunus Emre tek renkli kaba bir sofu değil, ince, zarif, nüktedan, eleştirel bakış sahibi, Türkçeyi fevkalade sanatlı kullanan, onunla emsalsiz şiirler yazan bir büyük şair. Yazarların bir kısmı Yunus'a şair denilmesine dahi katlanamıyor. Çünkü onların karihasında 12. ve 13. yüzyılda bu kadar zengin ve güzel Türkçe ile şiir yazmak da nereden çıkıyor? Türkler bu asırda nasıl oluyor da böyle büyük bir şairi yetiştiriyorlar? Hatta bunu bir kırılma olarak değerlendirenler bile var.

İlber Ortaylı "Türklerin Tarihi" adlı eserinde 11. yüzyılda Anadolu'yu şöyle anlatıyor: "Selçuklu Oğuzlarının geldikleri küçük Asya ne tamamen Helenleşmiş bir bölge idi; ne de 11. asırda müreffeh ve mamur beldelerden oluşuyordu. Ülkede Helen unsurla birlikte muhtelif etnik grupların bulunması, Türkçenin ortak dil (lingua franca) olarak tanınıp yayılmasını; din ve mezhep birliğinin olmaması ise İslam'ın yaygınlaşmasını kolaylaştırdı." (Türklerin Tarihi, 2015 - İstanbul, S:144)

Bu açıklamadan sonra rahatlıkla 12. ve 13. yüzyılda, Anadolu'nun büyük kesiminde halk gürül gürül Türkçe konuşuyordu diyebiliriz. 1071'den önce Anadolu'ya kabileler halinde gelen Türklerin olduğu bilinen hususlardan birisidir. Askeri bir zaferle girişimiz 26 Ağustos 1071'dir. İki yüz-iki yüzeli yıl geçmiş ve sesimiz Egelere kadar uzanmış, hatta Bizans ticaret gemilerinin selamladıkları Türklerin hikâyesini, Halil İnalçık'ın "Osmanlılar ve Haçlılar" adlı eserinde etraflıca görmek mümkündür.

İlginç bir örnek: Yunus Emre'nin ikinci ismi Emre'nin anlamı üzerine gitmeyi düşünen yazar sizce, en önce ne yapmalıdır? Bilinen ve elde bulunan en eski Türkçe sözlüğe bakması akla gelmez mi? Buna zahmet etmiyorlar çünkü bu eser Karahanlılar döneminin bir eseridir. Hâlbuki bu devleti kuran ve yaşatan Türklerdir. Kendi kaynağımız ve kendi sözlüğümüz, niçin onun verdiği karşılığı merak etmiyoruz? Veya hesaba katmıyoruz? Bakınız, büyük dil bilginimiz Kaşgarlı Mahmut tarafından 1072 yılında yazılan ve 8624 Türkçe kelimeyi ihtiva eden bu sözlük; aynı yıllarda yazılan Latince-İngilizce bir sözlükte 3000 kelimenin olduğu düşünülürse; ne kadar kıymetli bir hazine olduğunu kabul etmek durumunda kalırız. Bunları konuşmakta çok geç kaldığımızı düşündüm.

M. SOYAK : Yunus Emre'nin medeniyetimiz, kültürümüz ve edebiyatımızdaki yeri ve kıymeti hakkında bilgi verir misiniz?

İ. ÖZMEL : Yunus Emre döneminde Anadolu hakkında etraflı araştırmalara, en azından yayınlanmış eserlerdeki bilgileri bir araya getirmek ve Anadolu'daki yürüyüşümüzün hızı ve ona güç ve şevk veren, yüksek duyguyu kavramadan Türkçenin ve Türklüğün Anadolu ve Balkanları yurt yapma macerasını gerçekçi bir şekilde açıklamak mümkün değildir. Fatih'in Trabzon fethi sırasında lalasına, "Bizim buralarda, bu dağ başlarında ne için geldiğimizi biliyor musun? Allah'ın rızasını kazanmak içindir." sözü meseleyi temelinden izah etmiyor mu?

Yunus Emre'nin kullandığı Türkçe, bugün bile gıpta ile baktığımız, yüksek seviyedeki imanı, insanı, onun duygu ve inanç dünyasını, fikir ve düşünce girdaplarını anlatmaya yeten bir Türkçedir. Bu kelime kadrosu fevkalade özellikler gösteriyor, aradan şu kadar zaman geçtiği halde pırlıtsından hiçbir şey kaybetmemiş ve ona hitap eden günümüz şiiri onun huzuruna çıkarken daha donanımlı, daha pırlıtlı çıkmak durumundadır. Bunun için de Mevlana, Yunus Emre, Fuzuli, Necati, Şeyh Galip, Tevfik Fikret, Mehmet Akif, Yahya Kemal, Faruk Nafiz Çamlıbel, Necip Fazıl, Bekir Sıtkı Erdoğan ve benzeri zirvelerin ilhamından yararlanmak durumundadır.

Okumalarım ilerledikçe gördüm ki, bazı eserlerde Mevlana deyince, onu şehirli aydına hitap eden ve Yunus Emre'yi köylü parçası gibi gören beyanlara rastladım. İşte 11 yaşında; Türk kültürünün ağırlıkta olduğu; Belh'ten ailesi ile birlikte yola çıkan Mevlana 18 yaşında Karaman ve Konya'ya gelir. Bütün kültürü ilmi ve birikimi Konya'da şekillenen ve mayalanan Mevlana ve Eskişehir taraflarında ikamet eden Yunus Emre, Anadolu kültürü ile yoğrulmuş bu Türkmen kocası, her ikisi de Anadolu kültürünün yani Müslüman Türk kültür ortamının eseridir. Onları böyle ortak bir mayalanmanın mahsulü olarak selamlamanın daha gerçekçi olduğunu düşünüyorum. Şiir, düşünce ve rintlilik konusunda bir ayrıcalık aramak hadisenin mahiyetine uygun değildir. Mevlana'nın Farsça yazdımsa da Türküm dediği sabittir. Bunları ve çevre konuları kitabımda etraflıca anlattım.

• **Türkçenin kurucu şairlerinden olan Yunus Emre'nin şiirlerinin dil ve anlatım özellikleri nelerdir?**

İ. ÖZMEL : Yunus Emre şiirinin halen kapısında diyerek düşünürken, öyle güzel bir çalışma beni teselli etti ki duyduğum hazzı sözle anlatmak zordur. Eseri yakından tanıyınca (Prof. Dr. Doğan Aksan'ın "Yunus Emre Şiirinin Gücü") artık Yunus Emre şiirlerinin içine girmeye başlamışız dedim. Her şair şiirinde, az çok takoz kelimelere ihtiyaç duyar ve bir beyitte veya bir dörtlükte anlatılmak istenen düşünce ve duygu, Yunus'un kalemi ile yazılsa, bir mısra ile anlatılabileceğini hissettiğiniz zamanlar olur. Bir defa teksif edilmiş bir üslup, ikinci olarak atasözlerimizin yer yer mısralara istif edildiğini, darbı mesellerden faydalandığını, birçok efsane ve dini edebiyattan haberinin olduğunu görürsünüz. Doğu dillerinden gelen kelimelere karşılıklar bulduğunu ve bu karşılıkların hem aslının hem de Türkçe karşılıklarını kullandığını, güçlü bir Türkçe şuuruна sahip olduğunu görürsünüz. O çağda bu kadar bilinçli bir şekilde; mesela cennet karşılığı uçmak, cehennem karşılığı tamu, Allah yerine Tanrı,

Çalap, Azrail karşılığı canalıcı, günah-suç, günahkâr-yazıklı, mest-esrik, şirk-ikilik, Münkir Nekir- sorucular, abı hayat-dirlik suyu gibi karşılıklar vermiş ve bu kelimeleri şiirlerinde kullanmıştır.

Sadece İslam'ı ve tasavvufu anlatmamış, insanı, ilmi, güzel ahlakı, dünya ve ahiret hayatını, insanın; gönlünün ve sözünün ne kadar kıymetli olduğunu ve gönül makamını çok güzel bir şekilde şiirleştirmiştir. Halka yük olan hocaları ve taassubu yermiştir.

O Türk tefekkür tarihinin zirvelerinden birisidir ve bu yönü üzerinde özellikle durulmalıdır. Ondan çok şey öğrendik daha da- şiirin içine girdikçe- çok şeyler öğreneceğiz, buna samimi olarak inanıyorum.

• **Yunus Emre üzerine yapılan araştırma ve incelemelerde görülen noksanlıklar, çelişkiler nelerdir?**

İ. ÖZMEL : Onu gündemimize ilk defa taşıyan Fuat Köprülü'ye, ondan yıllar sonra divanını yayınlayan Burhan Toprak, Faruk Kadri Timurtaş, Abdülbaki Gölpınarlı ve Mustafa Tatçı'ya teşekkürle söze başlamak isterim.

Yunus Emre'yi yeni keşfediyor gibiyiz. Çünkü İslam konusundaki düşüncelerine, bu konuları işleyen şiirlerine, daha çok, tasavvuf penceresinden bakmışız. Bu görüş dışındaki yorumları adeta din dışı saymaya kadar işi götürmüşüz. Yunus Emre bir din âlimi olsa da fikirleri yorumlansa olabilir, ama Yunus büyük bir şair, onun etkilendiği, anlattığı konular vardır ve tasavvuf da bunlardan birisidir. Ama Yunus sadece tasavvuf üzerine yazmamış ki, Arapça ve Farsçadan gelen kelimelere Türkçe karşılıklar bulmasına ne diyeceğiz? Söz üzerine, insan üzerine, ilim üzerine, GÖNÜL ÜZERİNE, AHİRET VE MEZAR ÜZERİNE yazdığı o atasözü mesabesindeki mısralarına ne diyeceğiz? Bizim milletimiz başkasına benzemez diyen şiirine ne diyeceğiz?

Eğer Yunus Emre'yi bütün eserleriyle, düşünce ve duygularıyla kucaklayacaksak, bunu sadece tasavvufa hasretmek Yunus'a yapılacak en büyük haksızlık olacağına inanıyorum. Kitabımda bu konuları anlatmaya çalıştım.

• **Yunus Emre hakkında son devirde çeşitli kimlik tarifleri yapılmıştır. Bu durum konu hakkında çeşitli bakış açılarının bir dayatması gibi de okunabilir elbet. Son araştırmalar ve değerlendirmeler ışığında Yunus Emre'nin hayatı, kişiliği ve kimliği hakkında neler söylenebilir yahut hangi Yunus Emre?**

İ. ÖZMEL : Yunus Emre en az üç nesildir Anadolu'da yaşayan en büyük ve en derinlikli şairlerimizden birisidir. Bu tez benim dile getirdiğim yeni bir yorumdur. Türkçenin kelime ve kavramlarına şiirlerinde öyle makamlar kurmuş öyle yapılar malzeme olarak kullanmıştır ki, hem şiirini ebedi kılmış hem de Anadolu'da Türkçenin ve Türk insanının hayat felsefesinin arşivini tesis etmiş ve Anadolu toprağına ilmin, irfanın ve imanın mührünü vurmuş ve bir hoşgörü felsefesinin;

insana saygı ve sevgi temelinde; yorumlarını vermiştir. Yani fani insandan ölümsüz insanı çıkarmaya çalışmış onu maddi ve manevi varlığı ile keşfetmeye çalışmış ve ışığın membaini(kaynağını) da en güzel şekilde ifade etmiştir.

- **Yunus Emre'nin yetiştiği şartlar ve dönemi hakkında bilgi verir misiniz?•**

İ. ÖZMEL : Yunus Emre döneminde Anadolu birçok meselesi olan, kavimlerin yurt edinmek için arkalarından gelen insan selinin etkisi ile sürüklendiği, tutunmaya, birbirine destek ve güç vermeye çalıştığı öyle hareketli bir dönem... Bu dönemi "Yunus Emre Tetkiklerine Eleştirel Bir Bakış" adlı eserimde oldukça ayrıntılı bir şekilde anlatmaya çalıştım. Okumalarım bu dönemdeki kabullerin çoğunun birbirini tutmadığını, özellikle edebiyat araştırmacılarının, tarihçiler kadar vuzuha kavuşmadığını gördüm. Bunda bir kısım yayınların ellerine ulaşmamış olmasını da bir sebep olarak görmekteyim. Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki tarihçiler, bazı edebiyat tarihçilerinden daha ilerde ve kaynak olarak da daha vuzuha kavuşmuş gördüm. Özellikle Halil İnalçık'ın iki eseri Anadolu'da Yunus Emre döneminde, artık ülkenin tamamında Türkçe konuşulduğunu ortaya koymuş olması bir örnek olarak gösterilebilir.

Bu konu daha üzerinde çalışılması gereken bir konudur. Eski alışkanlıkların ve eski yanlışların önünü kesmek ancak 100 yıllık ciddi ve ilmî gayretleri zaruri kılmaktadır. Çünkü bizim bir kısım araştırmacılarımız ellerine gelen belgelerin ne derece güvenli olduğu konusunda hiçbir zaman şüphe duymamışlardır. Hele bu kaynak Arapça ve farsça kaynaksa ve münderecatı da kendi anlayışlarına uygunsuz muteber saymışlardır; bazen de yanlışın yayılmasına sebep olduklarının farkında olmadan; yanlışları tekrarlamışlardır.

Bir de kaynak göstermeden, hedef gösterenler vardır. Adını ve eserini anmadan, o yanlış yaptığını sandıkları yazarı yerden yere vurmakta beis görmeyenler vardır. Efendim, Yunus Emre'ye insanîyetçi demiş, nasıl söylemiş, azarlamalar.

Bütün bunlar Yunus Emre söz konusu olduğunda ortaya çıkmakta, ben de Yunus'un bu kadar yüksekte gelen pırıltıları, bazı gözleri kamaştırdığı yani aldığı şeklinde iyimser bir bakışla değerlendirmeye çalıştım. Anadolu'nun tarihini Haçlı Seferleri ve Moğol istilası ve 1071 yılında askeri olarak girişimizi ve ondan önce de kabileler halinde gelen Türklerin olduğu gerçeğini bilerek meseleye yaklaşmamız gerektiğini söyleyebilirim. Kaynakları değerlendirirken neden uyanık olmamız gerektiğine ilginç bir örnek vereyim ki kalem sahipleri meraklarının bir kısmını izale etmek imkânı bulsunlar.

Kaynaklara dikkat etmek ve bilgileri süzgeçten geçirmek, onların ne kadar gerçeğe barışık olduğunu anlamaya çalışmak gerekir. Yunus Emre tetkiklerinin böyle bir değerlendirmeye tabi tutulması gerektiğini düşündüm. Bu çalışmalar elbette eksiktir, daha geliştirilmesi ve ayrıntılara kadar araştırılması gerekir. Ben bu çalışmamla böyle bir yolun lüzumuna işaret edebildiysem kendimi mutlu sayarım.

- Yunus Emre'nin şiirlerinde buluşmanın yeni edebiyatımıza nasıl bir katkısı, faydası olacaktır?

İ. ÖZMEL : Yunus Emre renkli bir simadır. İslam ve inanç onda, çok şaire nasip olmayacak bir anlatıma, ifadeye, yüksek bir şiir diliyle söyleyişe ulaşmıştır. Hikmetli şiirin de sahibidir. Hayatın ve insanların içinde yaşayan, gözlemlerini açıkça ifade eden; bugün bile İslam adına yapılan yanlışları gözlemleyip yazan bir şair ve yazar göremezken, "Seni sığaya çeker bir Molla Kasım gelir" diyebilmesi onun ne kadar objektif ve gerçekçi davrandığını gösterir. Yani iyilikleri ve kötü gidişleri de en açık bir ifade ile tenkit etmiş, gönül yapmanın faziletini onun kadar güzel ve sade anlatan bir çağdaşı var mı bilemiyorum.

Sağlam bir imanı, millete ve Türkçeye sahip çıkması gibi meziyetleri, bize ilham veren birçok ifadeyi, mısraları bize bırakarak güzel örneklere sahip olmamızı sağlamıştır. Onun hem hece vezni ile hem de aruzla yazdığı şiirleri; yazıldığı dönemler de göz önünde tutularak; örnek alınacak birçok meziyeti sahip olduğunu düşünüyorum. Hoşgörüyü Anadolu'da hâkim kılmışsak bunu önce manevi yapımıza-kültürümüze borçluyuz; sonra da Yunus Emre şiirlerine ve onun yüksek ifadelerine borçluyuz. Yunus Emre, tarihin çok eski dönemlerinden bugüne kadar yaşamışsa, bundan sonra da bizimle beraber yaşayacaksa, bütün bunları; evrensel ve insani değerleri terennüm etmiş bulunan; Yunus Emre şiirlerine ve ondan sonra bu vadiyi süsleyen edebiyat ve sanat eserlerine borçlu olduğumuzu belirtmek isterim.

-Yunus Emre'nin milletimize ve insanlığa verdiği mesajlar nelerdir?

İ. ÖZMEL : Yunus Emre'nin şiirlerinden birkaç mısra sunarak sözümü sonlandırayım. Yunus Emre ne güzel söylemiş:

"Ölür ise ten ölür
Canlar ölesi değil."

*

"Beyler azdı malından
Bilmez yoksul halinden."

*

"Gayrıdır her milletten bu bizim milletimiz
Hiç dinde bulunmadı din-ü diyanetimiz"

*

"Ben gelmedim dava için
Benim işim sevi için
Dostun evi gönüllerdir
Gönüller yapmaya geldim"

"Gelin tanış olalım
İşi kolay kılalım
Sevelim sevelelim
Dünya kimseye kalmaz"

*

"Bir kez gönül yıktın ise
Bu kıldığın namaz değil"

*

"İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır"

*

"Dağ ne kadar yüksek ise
Yol anın üstünden aşar"

**-Bu söyleşi için teşekkür ederim.
Ben de size teşekkür ederim.**

ÖĞRETMEN ŞAİR BİR COŞKUN ERTEPİNAR VARDI

Abdülkadir GÜLER

Coşkun Ertepinar (1914-9 Ağustos 2005) yılları arasında yaşamıştır. Orta Anadolu'muzun şirin kentlerinden Kayseri'den geliyor. Kayseri şairlerin, yazarların beldesidir. Aynı zamanda büyük usta Mimar Sinan'ın hemşerisidir. Aramızdan ayrılalı onbir yıl oldu.

Ertepinar'ın şiir dünyasındaki yeri ve eserleri üzerine çeşitli gazete ve dergilerde yazılmış bulunan yazıların bir güldestesisidir. Coşkun Ertepinar şiirleri, kitapları hakkında basında yazı yazarlardan bir kaçının adını veriyorum:

Ali Rıza Önder, Mehmet Önder, Ahmet Kabaklı, Ahmet Tufan Şentürk, İlhan Geçer, Abdullah Satoğlu, Halil Soyuer, Aziz Nesin, Prof. Dr. Orhan Okay, Prof. Talat Sait Halman, Halim Yağcıoğlu, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Şemsettin Kutlu, Tahir Alangu, Ahmet Özdemir, Yaşar Faruk İnal, Hikmet Dizdaroğlu, Vehbi Cem Aşkun, Ali Sert, Enver Tunçalp, Arif Nihat Asya, İbrahim Minnetoğlu, Halide Nusret Zorlutuna, H. Fethi Gözler, Muin Feyzioğlu, Enver Naci Gökçen, Necmettin Esin, İsmail Hakkı Kaytanlı, İbrahim Ağah Çubukçu, Tuncer Gülersoy, Necip Alpan, Necil Kazım Akses, Nail Tan, Güzide Gülpınar Taranoğlu, Hasibe Asım Yahyabeyoğlu, Ayten, Yahya Akengin, İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Burhan Sadık Yağın, Prof.Dr. İsa Kayacan, Abdülkadir Güler, Nedim Orta, Mustafa Ceylan gibi şair ve yazarlar şair Coşkun Ertepinar'ın şiirleri üzerine düşüncelerini yazmışlardır. 1. Baskısı 1997'de Ankara'da hazırlanmış devasa bir yapıttır."Vefalı şair kardeşim Abdülkadir Güler'e, başarı ve mutluluk dileklerle.(19.12.1998) diyerek imzalamışlardır. Nefis bir el yazıları vardır...

Rahmetli Coşkun Ertepinar'da hiç üşenmeden şiirleri hakkında yazılanları birebir gazete ve dergilerden toplayarak bir vefa borcu bağlamında koca bir kitapta toplamışlardır, kitap 750 sayfadır.

Şair Coşkun Ertepinar ilk ve orta dereceli okullarda öğretmenlik ve idarecilik yaptı. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde başarı ve çalışkan ve üretken bir eğitimci idi. Yanılmıyorsam bir ara Ortaöğretim Genel Müdürlüğünde de görev yaptı. Açık sözlü, dürüst bir eğitimci idi. Ne zaman Ankara'ya gitsem mutlaka onu ziyaret eder, hal hatrını sorar ve Kızılay'da Zafer Çarşısı'nda bir çay içer sohbet ederdik. Daha sonra İLESAM'da (27 Ağustos 1990) yılında bir araya geldik ve kendileriyle bir röportaj yaptım. Bu röportajım Söke'de yayımlanan Beşparmak sanat ve kültür dergisinde de yer aldı.(Kasım 1990,S:15)

Bu söyleşide öğretmenlerimiz için şöyle diyordu: “İyi ve başarılı bir öğretmen önce mesleğinde iyice yetişmiş olmalı ve hizmeti sırasında okuyan, araştıran, kendisini her zaman yenileyen bir öğretmen olmalıdır. Çocuklarını, öğrencilerini candan sevmelidir, Kutsal bir mesleğin unutulmaz bir kişi olduğunu hiç bir zaman unutmamalıdır” diyordu. (Şiirimizin Efendisi Coşkun Ertepinar’ın Ardından – Söke Ekspres Gazetesi 24 Eylül 2005)’te yine C.Ertepinar hakkında bilgi verilmiştir.

Hoşgörülü, nazik bir İstanbul efendisi idi. Yanılmıyorsam 2002 yılında yine Onu Ankara’da ziyaret etmiş şair Feyzi Halıcı’nın Türk Dil Kurumu (TDK) salonunda (10 Mayıs 2001)’de yapmış olduğu bir konuşmasında, yine yan yana idik. Bir ara bana şöyle diyordu ERTEPINAR: “Kadirciğim, zamanım daraldı, Sonbaharı yaşıyoruz, yapraklar sararıp bir bir dökülüyor, yakınlarda dönülmez yola çıkabilirim. Beni unutmamanızı dilerim” demişti... Ne yazık ki aradan dört yıl geçtikten sonra bu yalan dünyadan elveda etti. Benim kitaplığımda Coşkun Ertepinar’ın en az 10 eseri vardır. Hepsini bana imzalı olarak armağan etmişlerdi. Ben de o’na şiir kitaplarımı gönderiyordum. Benim hakkımda takdire değer olumlu yazılar yazmışlardır.

Coşkun Ertepinar’ın şiirleri Varlık, Ilgaz, Türk Dili, Ülkü, Kemalist Ülkü, Çaba, Çağrı, Çığır, Yücel, Şadırvan, Hisar, Ankara Sanat, Erciyes, Filiz, Yeni Adam, Türk Edebiyatı, Tarla, Gülpınar Türk Kadını, Milli Eğitim, Milli Kültür gibi dergilerde ve seçkilerde yayımlandı. Sözü uzadı geliba biraz öz geçmişinden bilgi sunalım: Ertepinar’ı en iyi yazından tanıyan hemşerisi Abdullah Satoğlu O’nun için şunları yazıyor: “ Coşkun Ertepinar, 1914 yılında Erkilet nahiyesinde doğdu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Bölümü’nden mezun oldu. İlk öğretmenliğe,

30 Eylül 1937’de Malatya lisesinde başladı. Aynı yılın sonunda Mardin Ortaokulu Müdürlüğüne atandı, ancak askere alındığından bu göreve başlamadı. 1939 yılında İkinci Dünya Savaşı’nın patlaması üzerine, İzmir Müstahkem evine aktarıldı. Askerlik görevinden sonra Şebinkarahisar, Muğla, İskenderun, Akseki, Bünyan, Ve Zile Ortaokullarında müdür yardımcılığı ve Türkçe öğretmeni olarak çeşitli görevlerde bulunuldu. 1956’da Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatına alındı. M.E.B. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Teftiş Şubesi Müdür Yardımcılığı, Yüksek Öğretim Şube Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Genel Müdür Yardımcılığı, Halk Eğitim Genel Müdürlüğü, Bakanlık Baş Müfettişliği ve Bakan Müşaviri olarak çalıştı. 1974 yılında kendi isteğiyle emlakliye ayrıldı. (1) Ertepinar ayrıca 1957- 58 yıllarında Gazi Lisesinde, 1958-1970 yılları arasında Cumhuriyet Lisesi’nde de ek görevler almıştır”.

Coşkun Ertepinar’ın eserlerinden bazıları:

Deniz Üstü (1935), Dönülmez Zaman İçinde (1949), Tek Adam / Deneme (1954), Kaderden Yana (1956), Mevsimlerin Ötesinde (1962), Güzel Dünya (1969), Şu Dağlar Bizim Dağlar (1973), Zaman Bahçesinde (1978), Destan Atatürk (1981), Dorukta Rüzgâr Var (1986), Sevginin Yedi Rengi (1993), Yunus Bahçesinde Açan Gül (1993), Küçük Dünyamın İçinden (1995), Çocuklar ve Papatya (1996), Bir Politikacının Anıları / Refik Koraltan (1999), Şiir İklimindeki Bir Ömür (1995) ve “Şiir Dünyasındaki Yerim Üzerine (1997) gibi değerli eserlere imza atmıştır.

Sözün özü şair ve eğitimci Coşkun Ertepinar dolu dolu yaşamışlardır. Sıfırdan başlayarak büyük bir azimle M.E.B'nin en üst kademelerine değin yükselmişlerdir. Şiirleri ilk ve Orta dereceli, lise ders kitaplarına alınmış olup bazı şiirleri de bestelenmiştir. 1966 yılında yazmış olduğu "Macar Türküsü" adlı şiiri dolayısıyla merkezi Münih'te bulunan "Macar Şairler ve Yazarları Nemzetor Grusu" tarafından bir berat ve madalya ile taltif edilmiştir. 1978 yılında ise milli kültürümüze verdiği hizmetlerden dolayı 12 eser arasında jüri özel ödülüne layık görülmüştür. Atatürk'ün doğumunun 100. Yılı münasebetiyle "Atatürk Marşları kitabında" bir şiiri ödül almış ve aynı şiir Hikmet Şimşek tarafında da bestelenmiştir. Ayrıca Coşkun Ertepinar 1981 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- coğrafya fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri tarafından eserleri tez konusu yapılmıştır. Örneğin "Coşkun Ertepinar- Hayatı ve Eserleri" adlı 96 sayfalık tez ile ilgili jürice kabul edilerek fakülte arşivine alınmıştır "tez" Bu tez Ahmet İZGİ tarafından hazırlanmıştır.

Ölümünün 11. Yılında sevgili dostum, "ağabeyim" diye hitap ettiğim bu memleketin taşını, toprağını ve bayrağını hatta tüm insanlarını seven şair ve başarılı eğitimci örnek öğretmen Coşkun Ertepinar'ı saygıyla ve rahmetle anıyor, sözümü onun bir şiiriyle bağlamak istiyorum.

Benim dünyamın taşı yok,
Ağacım berele değil,
Çocuklarımın elleri ak,
Dokundukları yaralı değil,
Onu böyle ben yarattım özgün,
Pişman olmadım insan olduğuma,
Yağmuru, bulutu benden:
Mutluyum çok şükür
Renkten, sestem, ışıktan,
Ne aldım sa güzellik üstüne,
Karııştırıp sevgiyle rüzgâr gibi savurdum.
Coşkun ERTEPINAR / Güzel Dünyamdan.

1- Şiir Dünyasındaki Yerim Üzerine, Coşkun Ertepinar / 1997- Ankara

Not: Coşkun Ertepinar için yazdıklarım:

- 1- Güzel Dünya / Abdülkadir Güler, Senin Sesin Gazetesi 20 Nisan 1971-Diyarbakır,
- 2- Küçük Dünyamın İçinden / Abdülkadir Güler, Erciyes Dergisi Eylül 1982,S:7- Kayseri
- 3- Dorukta Rüzgâr Var / Abdülkadir Güler, Karabük Postası 1 Mart 1988
- 4- Eğitimci Şair Coşkun Ertepinar'la Bir Konuşma / Abdülkadir Güler, Beşparmak Kasım 1990,S: 15-Söke
- 5- Bu Şairi Tanıdınız mı? Abdülkadir Güler, Yeni Söke 12 Temmuz 1995,s.397
- 6- Şiirimizin Efendisi Coşkun Ertepinar'ın Ardından, Abdülkadir Güler, Söke Ekspres,24 Eylül 2005
- 7- (yazdıklarımın 1,2,3 ve 5. sıradaki yazılar aynen Coşkun Ertepinar'ın hazırladığı "Şiir Dünyasındaki Yerim Üzerine (1997) adlı yapıtında aynen alınmıştır)
- 8- Söke Ekspres Gazetesi 12- 14 Aralık 2015

NİĞDE İLE İLGİLİ İKİ YENİ KİTAP

Eryılmaz BÜYÜKAKKAŞ

Niğde’imizin yetiştirdiği değerli insan şair ve yazar avukat İsmail Özmel’in iki yeni kitabını okuma imkânına kavuştum.

DOĞDUĞUM ŞEHİR NİĞDE ve GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE NİĞDE

Büyük bir dikkatle ve gayretle hazırlanmış, özellikle kırk yaşın üzerindeki Niğdelilerin zevkle okuyacağı ve anılarını hatırlayacağı iki nadide eser.

Doğduğum şehir Niğde’de daha önceki “ Kültür ve Tarih Sohbetleri “ adlı eserinde kısa ve değişik konuları işlemiştii. Şimdi ise bu yeni eserinde Niğde’nin tarihi, mimari yapıları, mahalle kültürü, insan ilişkileri, bizzat yazarın yakından tanıdığı dostluklar kurduğu şahsiyetler ve dönemin sosyal kültürel gelişmelerini güzel ve akıcı bir üslupla dile getiriyor. Yazar, hatıra türünde yazdığı eserini bir kaynak kitap olarak ele alıyor. Okuyucuya Niğde’deki tarihi eserlerin yanı sıra çok değerli ve isim bırakmış şahsiyetlerden söz etmesi Niğde’de yaşayanlar için birebir hatıra yenilemesi oluyor.

Kitabı okurken Niğde’deki tarihi eserlerin çokluğunu gördükçe, bazı eserlerin gözümüzden kaçtığını, bir kısmını da hatırlamadığımızı idrak ediyoruz.

Yazar eserinde güzel bir şiir diliyle sanatkâr gözüyle tarihi eserleri gözümüzün önüne getiriyor. Bazen önünden geçtiğimiz bu eserlerin gerçek tarihçesini yetkili bir ağızdan öğreniyoruz. Bu bilgilere daha önceleri neden ulaşamadığımızı üzülererek ve gıptayla hatırlıyoruz.

Niğde’de görev almış hizmet etmiş kişileri hatırlarken bu değerli kişilere karşı yaşarken değer bilmezliğimizi hatırlıyor ve üzüyoruz.

1950’li yıllarda Niğde Müze Müdür Vekilliği görevinde bulunan büyük destan şairi merhum Basri Gocul’a geniş yer ayırdığı bölümleri okurken yetkililerin böyle değerli bir kişiyi nasıl ihmal ettiklerini hatırlayarak üzüyoruz.

Eserde mahalleler, tarihi eserler tekrar gözümüzün önüne geldikçe kitabın herkes tarafından zevkle okunacağı kanaatindeyiz.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE NİĞDE

Yazar bu eserinde anılara dayanan, zevkle okuyacağımız konulara temas

ediyor. Niğde’imizde çoğumuzun bildiği biz de güzel hatıralar bırakan yerlerden semtlerden, mahallelerden köylerden, eski ve yeni iş yerlerinden, meslek erbabından halen yaşayan veya vefat eden meşhur kişilerden bahsetmesi bizde tadına doyumaz hatıralar bırakıyor.

Eskiden zamanımıza kadar gelen, şimdilerde maalesef bir kısmını kaybettiğimiz adetler, merasimler güzel birer anı olarak yaşamağa devam ediyor. Eski düğünlere hazırlık olmak üzere kız isteme adetleri, kına geceleri, samah güveyi giydirmesi, güveyi hamamı, yüz açımı birer hoş hatıralar olarak film şeridi gibi gözümüzün önünden geçiyor. Yeni düğün adetleri ile kıyaslamalar yapıyor.

Bir kısmı kaybolmak üzere olan el sanatlarından bahsederken yüzümüzü bir hüznün kaplıyor.

Niğdemize bir zamanlar müzik ziyafetleri veren, Gazi’ye saz çalan Dokuz Telli Mehmet Ağa, bestekâr Haydar Tathıyay, saz ustası Ahmet Gazi Ayhan, Nurettin Bayhan, Kelikçinin Hacı Emin, Nurettin Çamlıdağ, Rauf’un Kamil, Ali Ercan daha niceleri hoş bir anı olarak hatırlanıyor.

Niğde’deki yemek kültürüne emeği geçenler, aşçılar, kebabçılar, pastacılar hepsi dile getirilmiş, yaşayanlar vefat edenler ne güzel anlatılmış.

Niğde’nin yetiştirdiği aydınlar, zanaat erbapları ayrı ayrı özenle işlenmiş, şiiirlerle süslenmiş, eski Ramazanlardan çizgiler dile getirilmiş.

Kitabın sonuna doğru yazarla, Recep Gör’ün yapmış olduğu “ Geçmişten Günümüze Niğde’nin Sosyal Hayatı” ile ilgili söyleşi dikkate değer özellikler göstermektedir.

Bize Niğde’imizle ilgili çok güzel bilgiler aktaran bu iki eser, şimdiye kadar yapılması gerekirken ihmal edilen bir eksiğimizi tamamladığı için Sayın İsmail Özmel’e teşekkür eder, yakında çıkacağını öğrendiğimiz yeni eserlerini merakla beklemekteyiz.

CEMRE

Mevlüt ÖZDEN

Dünyadan geçip giderken
Avuçlarımda cemrenin ıslak sesi
Koynumda beslenir sümbüller
Kokusuz çiçekler istemem...
Üzerime yağmalı nisan yağmuru
Sırılsıklam üşümeliyim
İçim titremeli yudum yudum...
Kardelenler düşmeli toprağa
Acımalı canım

Sonu görmeden bedenim...
Hasat sonu sevinci
Köy meydanında davul zurna
Ruhum üflemeli...
Konmalıyım bir kelebek huzuruyla
Zincir gibi sıra sıra
Asmalara yaprağa
İnmeliyim inmeliyim
Son durağım toprağa...

VEFA DEDİKLERİ BİR ANKA EFSANESİ

R. Mithat YILMAZ

Elazığ'da Mehmetçik İlköğretim Okulu Müdürü Zeynel Abidin Başaran, sanat dostu, sanata saygılı, sanatçı ruhlu bir eğitimci. Nurhak gazetesinde yazılar yazıyor; zaman zaman da Manas Şiir Günleri'ne katılarak şiir denemelerini gün yüzüne çıkarıyor. Şimdi, Ankara'da üniversite öğrencisi olan sevgili oğlu Oğuzhan'ın da biz yıllar öncesinden nasıl bir yazma yeteneğine sahip olduğunu bilenlerdeniz. Herhalde hikâyede ilimizi gelecekte yüz akıyla temsil edecek isimlerden biri olacaktır.

Mehmetçik İlköğretim'in birkaç yıl öncesine kadar tertip ettiği şiir programları hâlâ hatırlamıza. Belki de okulların bu alanda yaptığı faaliyetlerin ilki bu okulumuza aittir. Bu okulumuzda da Ömer Öner'e. Öner, bir sebeple 8. etkinlikten sonra ara verdiği bu faaliyeti, önümüzdeki öğretim yılından itibaren yeniden başlatacak. Bu hususta arkadaşlar kendisinden söz aldı. O da başta Okul Müdürü Başaran'ın desteği olmak kaydıyla meslektaşlarının yardımıyla bu ateşi yeniden tutuşturma sözünü verdi. Yani anlayacağımız, gelecek yıllarda şiirler yine yollara düşüp okuyucusunu arayacak. Ve öyle de sanıyoruz ki Mehmetçik'in öğrencileri arasında bulacak en mükemmel –eskilerin deyişiyle– kariini. (Okuyucusunu)

Bu tür etkinliklerin bir ekip işi olduğunu biliyoruz. Zaten Başaran ve Öner de bunu böyle bildiklerini ifadeden geri durmuyorlar. Mesela, hemen oradaki Nejdet Yiğit, Ahmet İrgen ve öteki öğretmenleri göstererek, "Bu arkadaşlar varsa biz de varız" diyorlar. "Onlar destek vermedikten sonra ne yapabiliriz ki..."

Geçtiğimiz günlerin birinde, Mehmetçik İlköğretim Okulu Müdürü Zeynel Abidin Başaran aradı; "...filan gün, okulumuzda 'değerler eğitimi' üzerine bir sohbet düzenleyeceğiz; konuşmacı olarak sizi de arzu ediyoruz."

O gün gelende, Abdullahpaşa Mahallesi'nin bu gözden irak okulunda bir de baktık sekiz kişi oturmaktayız konuşmacı kürsüsünde; Şükrü Kacar, Mehmet Şükrü Baş, Mahir Gürbüz, Günerkan Aydoğmuş, Hadi Önal, Tuncer Sönmez, Lütfi Parlak, R. Mithat Yılmaz.

Mahir Gürbüz'le Tuncer Sönmez, o güzel tarzlarıyla şiirlerini bir hoş seda eylediler. Mehmet Şükrü Baş, bir girizgâhı müteakip Elazığ'ın gelini Şebnem Kısaparmak'ın bir klipte okuduğu Burhan Tarlabası'nca bestelenmiş "Sarıkamış" şiirini seslendirdi öğrencilere. Öteki arkadaşlar, belirledikleri bir sahada çocukların seviyesine uygun konuşmalarıyla kayda değer bir eğitimcilik örneği sergilediler. Kimisi millî birlik-beraberlik, kimisi vatan-millet sevgisi, kimisi tarih-dil bilinci veya genel anlamıyla sevgi konularını ele aldılar. Sıra bana geldiğinde, ben de o kısa zaman dilimi içerisinde "vefa" kavramı üzerinde duracağımı söyledim. Çünkü bence "vefa", fertleri güvenli, güvenilir ve mutlu, toplumları ise bir tesanüt içinde huzurlu kılan bir değerdir. Yeter ki bizler vefayı hayata dâhil etmesini bilelim.

Şimdi size, o günkü konuşmamdan gâh eklemeli, gâh çıkarmalı kısa nakiller yapmaya çalışacağım. Hulâsaten... (Özet olarak)

Vefa; sözünü yerine getirme, sözünü tutma, sözünde durma.

Dostluğunda, sevgisinde sebat, aşkında sadakat.

Vefalı insan; vefakâr, vefadâr.

Vefasız; bivefa, kararsız, güvenilmez.

Birine, "vefalı insan" demek, sitayiş, övgü, güvenilirlik ifade eder. "Vefasız" ise tam tersi.

Birine, "vefasız çıktın" demek, sitem, yakınma; "sana gücendim" anlamına gelir.

Büyük şair Bâkî de yakınmaktadır; "sevgilinin vefası olsaydı görürdük zahir" demeye getirmektedir;

Dikkatler ile seyrederiz yâri serâpâ

Görmez mi idik biz de onun olsa vefası

İstiklâl Marşı şairimiz daha ileri gider bu konuda; "Vefa semâyâ çekilmiş, cihanda nâmu gezer" der.

Birisi vefa borcunu ödemek ister; birinin ömrü vefa etmez.

Birileri çıkıp, "Sevgimiz pazara kadar değil mezara kadar"

demişe de rahmetli Abdurrahim Karakoç aradığını bulamamıştır, kulak asmayın;

Aydınlığa koştum karanlık çıktı

Her sevgi, her vefâ bir anlık çıktı.

Oysa rahmetli Arif Nihat Asya, ahde vefanın ömürlük olması gerektiğini kayda almıştır şiirinde;

Ömrünce gerek ahde vefa, aşka vefa...

Elhân bırak, dilinde peymân ile gel!

Eskilerden Kayıkçı Kul Mustafa, ahdinden cayarak rakipleri

hoşnut eden sevgiliyi, alttan almak suretiyle sözüne sadakate çağırır;

Gel eyle sevdiğim vâdine vefa

Rakipleri memnun kılma sevdiğim.

Muvaffak Sami Onat, tümünden ümidini yitirmiş olmalı ki, "...bir semt isimdir İstanbul'da sâde Vefa" deme gereğini duymuştur.

Vefasız çıkan sevgiliye Kerim Aydın Erdem'in hitabı biraz ağırcadır;

Var git güzel var git kendi işine!

Vefasızın yüreğimde işi ne?

Aşkta sadakat hususunda; "Bir görmeğe yâri can verirsin / Bir zevke iki cihân verirsin" dediği pervaneleri göklere çıkaran aşk bağının bülbülü Fuzûlî, bir sanatlı söyleyişle, "güzellerde vefa olmayacağına" mühür basar adeta;

Ger derse Fuzûlî kim güzellerde vefâ var

Aldanma ki şair sözü elbette yalandır

Sözün sonunu kendi dörtlüğümüzle bağlamanın vaktidir;

Safa kimdir, ben kim; bilmem, neye derler.

Muhitimdir cefa; bizim köye derler.

Vefa dedikleri, efsane-i ankâ;

Vefasızı dersin, o bedmâye derler.

EĞİTİMDEN BEKLENEN

Nizamettin YILDIZ

Bir insan ve ülke için eğitim ve öğretimin önemini sanırım belirtmeye gerek yok. Ama nasıl bir eğitim ve öğretim sistemi? Bu sorunun cevabını şu ana kadar bulmuş değiliz. Cumhuriyet Dönemi'nde 76 Milli Eğitim Bakanı görev yapmış. Birçok değişiklik yapılmış ama eğitimin istenilen kalite ve seviyeye ulaştığı söylenemez. Her geçen gün okullarımızın fiziksel olarak geliştiği teknolojik donanımlarının arttığı da inkâr edilemez bir gerçek.

Bizce eğitim sistemimizin en büyük eksikliği insanımıza bir kimlik veremeyişi ve geçmiş kültür ve medeniyetimizden kopuk olmasıdır. Geçmişte, toprak damlar altında, ay ışığı ve mum ışığı ile nasıl eğitim-öğretim yapılmış? Gazali, Mevlana, Yunus Emre vb. yüzlerce değerlin yetişme sırrı neydi? Bu sırrı anladığımızda veya en azından anlamaya çalıştığımızda epey yol almış olacağız.

Nurettin Topçu'nun eğitim ve öğretim yazılarından oluşan "Türkiye'nin Maarif Davası" adlı bir kitabı var. Bu kitabı başta öğretmenlerimiz olmak üzere bütün eğitim camiasının okuyup inceleyerek çıkarımlar yapmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

Yeni başlanan "Aday Öğretmen Uygulaması"nın ve bu uygulama sürecinde aday öğretmenlerimizin okumaları gereken kitaplardan birinin de "Türkiye'nin Maarif Davası" olması sevindirici bir durum.

"Türkiye'nin Maarif Davası" Nurettin Topçu'nun eğitim-öğretimle ilgili çeşitli dergilerde yazdığı yazılardan ve yaptığı konuşmalardan oluşuyor. İlk baskısı 1960'da yapılmış olmasına rağmen bugün de "El Kitabı" niteliğinde. Kitap 3 bölümden ve 20 yazıdan oluşuyor. Kitapta bizim maarif davamız ve zaman zaman da eğitim sistemindeki eksiklikler dile getirilmiş.

Yazarın "Millet Maarifi" adlı yazısında milletin eğitime ne kadar ihtiyaç duyduğu ve milli kimliğin en çok tarihin bizi eğitmesiyle oluşacağı vurgusu yapılır. Millet mekteplerinin eskilerin aksine diploma dağıtma kurumlarına döndüğünden bahsedilir. Yazarın anlatımından kısa bir bölüm: "Millet ruhunu yapan maariftir. Maarifin düşmesi millet ruhunu yerlere serer. Maarife değer vermeyiş millet ruhunun yıkılışını hazırlar. Maarif hangi yönde yürürse millet ruhu da onun arkasından gider. Şu halde millet, maarifi demektir. Fertte olduğu gibi millet

vücudunda da iki unsur birleşmiş bulunur. Biri verasetle ecdattan getirdiği, öbürü maarifin getirdiği eğitimidir. Ecdadın veraseti tarih şuuru içinde saklıdır. Eğitim ise maarifin hizmetidir...”

Bir zamanlar Rusya’da Raçinski adlı bir eğitimci zamanla kendini geliştirip Profesörlük unvanını kısa sürede alır. Ancak zirveye ulaştınca yaşayıp büyüdüğü “Tatevo” adlı köye tayinini ister. Raçinski’nin bu düşüncesine arkadaşları çok şaşırır ve uygun görmez. Çünkü bu kadar zirveye ulaşmışken, görevini bırakması onlara anlamsız gelir. Raçinski köye gider ve on yıllık görevinin sonunda iki sınıf mezun verir. Mezun verdiklerinden Bognadof Bielski gibi dünyaca ünlü ressam, Zabolotni gibi meşhur kimyagerler çıkar. Anlar ki başarı çocukların içinde. O başarıyı da gerçeğe dönüştüren Raçinski, onları eğitimsizlikten kurtaran bir kişi olur.

Nurettin Topçu’nun “Muallim” adlı yazısı bu hikâyeyi anımsattı. Yazar bu yazısında gerçek eğitimcilerin asıl köy okullarına lazım olduğunu, Anadolu çocuklarına kim olduklarını, niçin yaşadıklarını anlatmasını bilen eğitimcilere ihtiyaç olduğunu belirtir. Bu ihtiyacı görevi okuma yazma öğretmek olan köy öğretmeni karşılayamaz.

Gerçekten de durum böyledir. Her gün doğan güneş herkesindir. Belki köy evlerinin penceresi şehirdeki villaların penceresinden daha küçüktür. Ama içindeki insanların güneşe duyduğu ihtiyaç aynıdır. Bundan dolaydır ki şehre de köye de akıl ve gönül penceresi büyük eğitimciler lazımdır.

Kimi zaman beyindeki düşünceler deniz, kalpteki can da okyanus gibi olur. Düşünceler beyinde büyüdükçe bir çatlak bulup dışa sızar. Ancak zaman zaman kalp bu düşünceleri onaylamayabilir. Beyni belli bir sınava zorlar. O sınav vicdandır. Kimi zaman vicdanına esir olur insan. O coğrafyada kaybeder kendini. Oysa düşüncelerinin onayını en son beyinden beklese vicdana gerek duymazdı belki de. Bizim maarif davamızda da bu durum söz konusu işte. Öğrenciye önce okul sevgisi, sonra ders öğretimi verilmelidir.

Nurettin Topçu bir öğrenci salonunda verdiği konferansında (aynı zamanda kitapta da geçen) “Maarif Davamız” adlı yazısında bunun gibi birçok konuyu dile getirir. Yaptığı benzetmelerle eğitimin metotlarını açıklayarak bugünün neslinin idealsiz olduğunu, genellikle gülmek ve eğlenmekle vakit geçirdiğini söyler. Bu idealsiz oluşu da Japonlara başlayan hayranlıktan, Amerikan ruhuna dönen deneyimlere bağlar. Çünkü yeni nesil okumayı pek sevmiyor, zekâ enerjisini kullanmıyor. Tüm bunları düzeltmek de maarif davamızı anlamaktan geçiyor. Maarif davamızı anlamak için de eğitimin basamaklarını açıklar: Eğitimin ilk basamağı ilköğretim, önce okul sevgisinin ve kalp terbiyesinin kazandırılacağı yer. İkinci basamak aklın terbiyesinin ve okul bilincinin kazandırıldığı yer olan ortaöğretimdir. Kalpten sonra akıl gelerek bilinçlendirme aşılabilir. Son basamak da

yükseköğretimdir. Yükseköğretimin temelini de ihtisaslar oluşturur. Son olarak Nurettin Topçu'nun bugünün nesline verdiği bir mesaj var: "Siz büyük adamlarsınız halka karışmak size yakışmaz. Siz halkın önünden yürüyeceksiniz."

"Bugün ağla çocuğum, yarın ağlayamazsın!

Şimdi anladığını, sonra anlayamazsın!

İnsanlık zincirinin ebediyet halkası;

Çocukların kalbinde işler zaman rakkası."

Necip Fazıl Kısakürek'in "Çocuk" adlı şiirinden bu bölüm geldi hatırıma yazarın "İlköğretim" adlı yazısı ile. Hayat, dümeni bizde olan bir gemi yolculuğu aslında. Dümen bizdeyken sorunsuzca ilerliyoruz. Ancak dümen el değiştirdiğinde geminin rotası da değişiyor. Çocukken bizim ilk rotamız Allah sevgisi, insan sevgisi ve tarihteki kahramanların sevgisi oldu. Zaman denen şiiri içimizde yaşattık çocukken. Farklı öyküler ve masallar bizi huzura götürdü. Bununla birlikte güneşin dünyaya biraz daha yakın olduğunda sıcağa dayanılamayacağını ilk güneşe çıkınca fark ettik. İlk üzüntüyü ilk oyuncağımız kırılınca yaşadık belki de. Ne öğrendiysek hayattan öğrendik. Yaşadıklarımızı kendimiz resmettik.

Nurettin Topçu'nun "İlköğretim" adlı yazısında ilköğretim çağına vatan sevgisinin, tarih sevgisinin ve tarihin acılarının duyurulması gerektiği vurgulanır. İlkokulların bir Avrupa tekniği içinde olduğu, tabiat için canlı varlık yetiştirme gayesinde olduğu söylenir. Temel hayat bilgilerinin çocuğa ilköğretimde verildiğinden, insanlık dersinin sevgi ve merhamet ile verilebileceğinden bahsedilir. Çocuğa hayatı öğretmenin meyvelerin ve oyuncakların adını, şehirlerle kıtaların adını öğretmekle mümkün olmadığı belirtilir. Çocuk hayatı ancak gerçeklerle görebilir.

Yazarın "Üniversite" başlıklı yazısında da üniversitelerin eski Darülfünuna göre gerilediğinden, ilim hayatına yeni görüşler katamadığından bahsedilir. Çoğu zaman fakültesine uğramadığı halde maaşlarını alan profesörlerin gençliğe örnek olamayacağı vurgulanır.

"Okulda Ahlak" adlı bir başka yazısında da okulda ahlakın işleyişinden, bu konuda en önemli örneğin öğretici olduğundan bahsedilir. Gencin vicdanının yapıcısı bugüne kadar hep aile olmuştur, sonra bu görevi öğreticiler almıştır. Verilen eğitimde de merhamet önemli olmuştur. Merhamet yerine korku verilen çocukta ileride iyi biri olması beklenemez. Ancak merhamet ve sevgi ile ileride irade terbiyesi tam bir nesil ortaya çıkacaktır.

BİR RÜZGÂR BİR UÇURTMA

İSMAİL ÖZMEL

Bir rüzgâr bir uçurtmayı havalandırır, şaşırırsınız
Alır yerden uzaklara ve belki yükseklere
Sen rüzgâra kızarsın, anlamsız
Bir taş parçası olsan rüzgâr ne yapar
Sadece üfler tozlarını

Sen kâğıtla çıtayı unutma
Bu yapı böyle olmasa
Uçurtma nasıl havalanır?
Beklersin ki rüzgâr dinsin
Zamanın ağırlığı yığılsın üstüne
Yığılsın üstüne hasretlik, yorgunluk
Yığılsın bulutlar üst üste, seslesin damlaları
Damlaları seslesin kuşlar, bitkiler, çiçekler
Güneş biraz dinlenmeye çekilsin
Belki bir dağın arkasına, bir ufkun ötesine.

Aklına gece geldi, haliyle uykuda gece, uykuda güneş
Damlalar geceleri uyanık uyur
Uyanık uyur bekleyenler.
Kolay mı beklemek sabahı
Sabahı beklemek kolay mı?

Gece sonu damlalar son atlamalarını yapar
Sen çiğ düştü dersin, onlar yağmurun son rüzgârı
Son rüzgârı uçurtmanın

Artık iş başa düştü, bir dala takıldı uçurtma
Gelip kurtarmanı bekliyor.

2016

HAİKULAR

Bekir OĞUZBAŞARAN

Şiir yazmayı aklına koymuşsan
önce kendini tanımalısın
sanatın başı da sonu da insan...

II

Şiir sonsuz bir arayış değil mi
hayat şiir gibi bir akış değil mi
ölüm işleri yüzüstü bırakış değil mi...

III

Irmaklar çağlayarak akar
ırmaklar ağlayarak akar
gönlümü dağlayarak akar...

IV

Şiir uzun mu olur kısa mı
hiç önemli değil
anlatsın da kıssamı...

V

Sakın incitme şair kalbini
bir sırça saraydan hiç farkı yok
dikkat etmezsen paramparça...

VI

Sevgi insanda en doğal duygu
yaşamaksa her canlıda en büyük tutku
nefretle gönlümü karartmam ben...

VII

Rüzgârım aykırı esme
güneşim gülüşünü kesme
yıldızım bana küsme...

VIII

Bunca yıldır biteviye
gündüzlerim yaşama sevinci dolu
geceleğim ürperme...

IX

Öyle geliyor ki bana iki kişiyim
herkesin bildiği insandan başka
tanıdık birini saklıyor içim...

X

Asmalarda üzüm salkımı
ağaçlarda top top meyveler
bu düzen hayran bırakıyor aklımı...

SON BÖLÜM

Yusuf BAL

Beni öldür dilimde biten tül
bir dağı bırak omzuma, dayanırım nasıl olsa dağlara
ezilmiş kelimelerle döneceğim, belki de sana
anlatacağım artık her şeyin ne kadar anlamsız olduğunu
yeni bir ebruya başlayalım, adı yokluğun
suya boya katma artık; tepeleri kat, kütükleri, ağaçları, savaşları, ölü askerleri
fırtınalarla döndür, su üstünde yürüyen nesneleri
bu yol neden bu kadar keskin, neden böyle eğriden gider insan doğruya
şimdi her yer buz oldu, uçurum birikiyor her gün ömürde,
bırakın isyan edeyim, acıyla türkü söylemene

KUŞADASINDA BİR AKŞAM

Akşamları bir kuğu, seslenir gece boyu
Bir yolcu bekler gibi gece boyu kaygılı.
Hüzünlü bir şarkıdır, seslenir akşam akşam
Ayrılık acısıyla feryat ediyor Sisam.

İsmail ÖZMEL

2009

BİR ÖRÜMCEĞİN AĞINA YAPIŞMIŞ SİNEK

Mehmet BAŞ

Kanatları kırılmış bir güvercinin düşünde
Tek beyaz yeri dişleri olan bir zenci dim
Uzayın derinliklerinden bakınca
Masmavi olduğu söylenen bir kürenin içinde
Hüzün enleminin keder boylamına demir atmış koordinatların
İşgale uğramış topraklarında her sabah
İş bekleyen amelelerin üşüyen ellerinde
Bir tespihçi gibi günleri boncuk boncuk eklerken
Bu kuzgunlar sofrasında diz çöküp kalmış öylece
Daha dilinde söylenmemiş yüz binlerce kelime
Saat kaç daha kaç dakika var ölüme

Sessizce giderken bir kervanın peşinde
Güneşin önünden geçen bir kara buluttum
Yeryüzü maskesini takınmış yürüyen mezarlarda
Kırmızı kart yemiş bir futbolcu gibi dönüp dururken
Hatraların şemsiyesini açıp yağmuru bekleyen
Bir ağaç kabuğu gibi kalbinin kuruyan dallarında
Her sabah içi tarifsiz acılarla parçalanan
Ödünç alınmış bir hayatın yorgunluğuna karışırken
Direkten dönen bir penaltı misali
Tutulmuştu saçları bir mahşer yeline

Bir kuzgun gibi beklerken kâinatın leşinde
Sükûtun kadehinden dökülen bir çığlıktım
Mecnununu arayan bir çölün ortasında
Postacılar Leyla'dan iadeli taahhütlü mektuplar taşıyordu
Yumurtalarının üstüne yatmış bir tavuk gibi
Bir körfez ülkesinin petrole boyanmış umursamazlığıyla
Romantik ölümlerin realist haykırıışlarında
Dans etmesini bilmediği için balolardan kovulmuştu
Keşke bir smokini bir frakı olsaydı bir de pipo uydururdu
Zaman denen hırsız kallesçe çalmasaydı yıllarını
Yemin ederim yıldızları yerinden oynatır dünyayı durdururdu
Bir nehrin sayıklamalarına karışan bir rüyadan
Akıp durdu karşılıksız bir aşkın seline

Kendini çoğaltarak eşsizliğin eşinde
Kendi enkazı altında kalmış bir ağaçtım
Gelip geçen kimsenin fark etmediği bir söğütlükte
Kurban derisi toplayan Türk hava kurumu çalışanının sapsarı dişlerine
Nikotinsiz geçen bir gecenin intikamı gibi yapışıp kalmış
Körler ülkesinde ayna ticaretine atılmıştı bir kere
Sağirlara doğru şarkılar söyleyerek durmadan bağırdı

Çaldığı kapıyı açmamak için kırk kilit taksada haramiler
 Bir mendil bulup halayın başına geçmenin telaşındaydı
 Düşmüştü garip bir şarkı yine diline

Etle beslenen yamyamların ininde
 Bir örümceğin ağına yapışmış bir sinektim
 Çırpınışların nabzını sayan bir akşamın saatinde
 Ne yapmalıyım sorusunu bir halterci gibi kaldırdı çelimsiz aklıyla
 Akli yavru bir kedinin mırıltılarına karışmış durmadan soruyordu
 Kadınların ellerinden tutup timsahların önüne attıklarını gördü
 İtlerin şehirde boyunlarına altın zincir taktıklarını
 İmaj dedikleri yepyeni bir puta taptıklarını gördü
 Otoparklar çay bahçeleri ve kumarhaneler bunlardan soruluyordu
 Hattı müdafaa değil sathı müdafaa yapmanın tam zamanıydı
 Akıl kendi yükünü taşıyıp durmaktan çok yoruluyordu
 Birden yaralı bir güvercin gelip kondu eline

Bir kalp ararken yeraltının kalbinde
 Bir madencinin grizu patlamasında solan yüzüydüm
 Aynı anda dolmaya başlayan iki havuzun probleminde
 Aynı anda farklı şehirlerden çıkan iki aracın peşinde
 Kelimelerle bir top gibi oynamalı yüzünde bir cebir sorusu çözmeliydi
 İçleri dışlarla çarpmalı sayıları birbirine bağlamalı
 Tüfeğin tetiğiyle konuşmalı kurşunları ninnilerle uyutmalıydı
 Libido salatasına karışmış nice mavnaları okumalı
 Ağır çekim bir pozda gülümsemeli önemli bir görüntü sergilemeliydi
 Münafık kalemlerin zehirli mürekkebiyle
 Şizofren bir kalbin ikircikli atışlarına karışmalı
 Kendi söylediği yalanlara kendisi inanmalıydı
 Bir aynanın karşısına geçip kahkahayla güldü haline

Sonsuzluğa adayken faniliğin kininde
 Yangında en son kurtarılacak bir demirbaşım
 Süper egosunun ağır baskılarına dayanamayarak
 Bir kızılderilinin bilinçaltı gibi su yüzüne çıkan
 Kolları ve ayakları bağlanmış bir kölenin uzayan turnaklarında
 Bir vicdan azabının inceden inceye sızıklarına alışan
 Bürokrasinin demirden masalarının üstünde
 İş bu evrakta adı geçen el koyma kararında
 Köşe başlarını tutan göbekli adamların dolma kalem gibi
 İşporta tezgâhını belediyenin kıdemli zabıtasına kaptırmadan önce
 Yumurtanın sarısını beyazına karıştırmadan yaşarken
 Ve ölüm gibi keskin dönemeçleri geçerken
 Kalbine bir çığ gibi düşen bir soruyu sordu kendine
 Bilir misin geri dönüşü olmayan bu hikâyeyi
 Bir bardak zehri bir dikişte içip hiçbir şey yokmuş gibi ölmeyi
 Ve sessizce donakaldı aşkın bu savrulan külünde
 En son söylenmemiş bir türkü kaldı dilinde

DUY SESİMİ!

Sinem ALBAYIR

Şunun şurasında göç edip gitmeye ne kaldı ki..
Şu kısacık ömürde ne bıraktık arkamızda..
Söyle azizim nasıl anacaklar bizi?
Anacak kişilerimiz var mı bizim?
Kaç gönül kazandık, kaç gönül kaybettik..
Kimlere dokundu yüreklerimiz..
Dokunabilen yüreklere mi sahibiz..
Kimleri gördü gözlerimiz, kimlere kapandı dillerimiz..
Açamadık yüreğimizi emanet edemedik bir diğerine..
Güvenemedik, yıktık, yıkıldık..
Şunun şurasında göç edip gitmeye ne kaldı ki..
Başlayalım yeniden..
Sevelim, sevilelim..
Vazgeçmeyelim..
Hayattan, sevdiklerimizden, kendimizden..
Ayakta tutalım umudumuzu..
Aziz İstanbul duy sesimi..
Ne olursa olsun ne yaşarsak yaşayalım sırtımızı verdiğimiz Allah bir!
Bir elim diğer elimi hiç bırakmazken, nasıl tükensin umudum.
Güvenmek için birine ihtiyaç yok.
Ben kendime, rabbime ve beni hiç bırakmayacak olan yalnızlığıma
güveniyorum.
Gizle beni İstanbul herkesten, şu koca kalabalıklardan gizle beni..
Göz fazladır senin yanında görmek için..
Ben sana kalbimle bakıyorum İstanbul, duy sesimi!

KAZ ' I M

Karozan (İsmail Kara)

Gelen yoldu, giden yoldu.
Hiç dinmiyor sürer sızım,
Gelen yoldu, giden yoldu.

Kimse görmez gördüğümü,
Yanıp yanıp söndüğümü,
Tende kalan tek tüyümü,
Gelen yoldu, giden yoldu.

Karozan'ım halim yaman,
Geliverdi ahir zaman,
Dost elinden aman aman,
Gelen yoldu, giden yoldu.

Ben dünyada garip kaz'ım,
Gelen yoldu, giden yoldu.
Hiç dinmiyor sürer sızım,
Gelen yoldu, giden yoldu.

Kimse görmez gördüğümü,
Yanıp yanıp söndüğümü,
Tende kalan tek tüyümü,
Gelen yoldu, giden yoldu.

Karozan'ım halim yaman,
Geliverdi ahir zaman,
Dost elinden aman aman,
Gelen yoldu, giden yoldu.

BEYDAĞI ' NIN KIZI

Günvar KORKMAZ

Burcu burcu vatan kokan
Eteğinde sular akan
Yüzü Malatya ya bakan
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Darende nin tepesinde
Somuncu baba serinde
Dilek dile türbesinde
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Eski Malatya beldemiz
Yeni kurulmuştu henüz
Akar suları çok temiz
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Pınarbaşı huzur verir
Sevgi ile halkı görür
Gelenler bir daha gelir
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Beydağı'nın etekleri
Nazlı nazlı akar seli
Bal yapıyor petekleri
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Bahçede islim kokusu
Dalında sarı kaysı
Emek ile tandır ekmek
Ben Beydağı'nın kızıyım.

Şeref gurur benim özüm
Dürüslüktür benim sözüm
Günvar derki iki gözüm
Ben Beydağı'nın kızıyım.

BİR AVUÇ TOPRAK

Muhsin BOZKURT

Yılların yorgunluğu
 Üzerimde tunç gibi
 Ağır mı ağır
 Elim zorlanıyor tutmakta
 Ayak diretiyor ayağım yürümekte
 Kulağım sağır mı sağır
 Davranışlarım aksak mı aksak
 Temennî ediyorum fakat
 Eser yok irademden
 Ne tuhaf
 Beden istiyor taşımaktan
 Artık temelli kendini af
 Hayat yükü omuzlarımda
 Ağır bir yük
 Büyüksün Allahım çok büyük

X

“Çöz de artık yükümün kördüğüm olmuş bağı
 Bana çok görme İlahî bir avuç toprağını”
 Dediği gibi Şairin
 Kaldır artık üstümden
 Beni tutsak eden ağını

X

Doğan Güneş elbette batacak
 Hayır olacak sanki batır gibi
 Diğer doğuş ufkundan
 Ötelere doğmuş olacak
 Yeni bir şafak belirtisiyle
 Doğar
 Batmamak üzere Ebede
 İnanmış temiz Ruhu
 Alıp götürcekler
 Sonsuz bir Âleme
 Saracak Ruhu Debdebe
 Bakacak ki
 Yok burada
 Hiçbir arbede
 Varsa da yoksa da
 Debdebe içinde Debdebe

KİTAPLARDA BULUŞMAK GÜZEL

Kadir SAKİN

Okumak, kemale ermektir. Okuyan kişi aynı zamanda bir şeyler de yazıyorsa o zaman Cemil Meriç'in deyimiyle "İrfan, kemale açılan kapı, amelle taçlanan ilim" oluyor. İlim, irfan deyince aklıma bizden önce yaşamış insanlar geliyor. Biz şimdi okusak da duygusuz okuyoruz ama önceki çağlarda bu böyle miydi? Bir eser oluşturmak için en azami mürekkep, kağıt ve kalem lazımdı. İnsan doğayla iş birliği etmeliydi; mürekkebi isten, kağıdını papirüsten, deriden; kalemi kamyştan elde etmeliydi. Tüm bu işleri yaparken duygusunu düşüncesini aktarıyordu yazdığı esere oysa biz şimdi öyle miyiz? Binlerce basılmış sıradanlaşmış kitapları alıp okuyoruz. Ne bir duygu ne bir düşünce...

"Matbaa icat olmuş, bilim ve ilim hızlanmış" diyorlar. Haklılar ama ruhumuzu da götürmüş bu makineler, aynı zamanda kitaba ve bilgiye verilen değeri de maalesef azaltmıştır. Hadi bu düşünceleri bir kenara bırakalım madem bilgiye eriştik, her şey elimizin altında o zaman gösterin bana nerde alimler, edipler? Herkes okumak ve bilgiye ulaşmak kolay diye dem vurur ama aklıselim üç beş kişiyi zor bulursunuz. Okumak sadece kelimeleri gözle süzerek yapılan bir eylem değildir. Okumak okuduğunu akıl ve düşünce süzgecinde sentezleyip kişinin ruhuna sindirmesidir. Bu da sanıyorum ki o kadar kolay değildir. Malayani işleri bırakıp okumak, okutmak ve üretmek mecburiyetindeyiz. Bizden sonra gelecek nesillere güzel eserler bırakmalıyız. Esersiz bir milletin yerinde yellere eser diye tanımlıyorum ben bu durumu. Hem öyle olmasaydı atalarımız "eşek ölür semeri kalır, insan ölür eseri kalır." derler miydi?

Bu düşünceleri de bir kenara koyalım konuya farklı açıdan bakalım okuyoruz ama 'ne' okuyoruz. Son zamanlarda ortaya çıkan birçok eserin sanatsal ya da edebî anlamda bilgi barındırmadığı kanısındayım. Kitap yazmak kolay iş değil! Bazen de öyle kitaplar görüyorum ki albenisi çok yüksek görünce okuma isteğiniz artıyor ama alıp biraz göz gezdirdikten sonra içinin boş olduğunu anlıyorsunuz. Ben böyle kitapları kabak aşısı karpuzla benzetiyorum. Sürekli yazarı ve eseri eleştirdik oysaki bizim birkaç saatte okuduğumuz kitap için senelerini harcayan yazarlarımıza saygımız sonsuzdur. Hem yazar o kadar kusurlu da okuyucu kusursuz mu? Ben bir kitabı en az iki kere okuyorum; her okuduğumda farklı şeyler hissediyorum. Bu da bana edebiyatın yüzeysel bir şey değil, esas manada bir derinlik oluştuğunu anımsatıyor.

Ben okumayı Muhyiddin Arabî'nin sembolizmle alakalı olan ayna metaforuna benzetiyorum. Hiç alakası yok diyeceksiniz ama ayna metaforunu; bir şeyin kendini kendisi vasıtasıyla görmesi, ayna gibi başka bir şeyde görmesine benzemez diye tanımlamaz mıyız? Öyleyse okuyan insanın aynası, kitaptır. İnsanın

eseri olan kitap yine aynı şekilde insanı tanımlar. Kitaplar İnsanın zihnine ışık tutar; bunun en güzel örneği şüphesiz ortaçağdaki Avrupa'dır. İçinde bulunduğu buhrandan kitaplar sayesinde kurtulmuştur.

Okuyan insan hayalcidir ben bunu çok önemli bir meziyet olarak nitelendiriyorum çoğu insan hayale önem vermez boş kurgudan ibarettir diye ama hayal edilmeyen hiçbir şey hayata aktarılamaz. Bu yüzden de üretkenliği ve farklılığı hâkim kılmak için hayal dünyasını geniş tutmalı ve her daim geliştirmeliyiz. Hayal kurmayı tam anlamıyla öğrendiğimizde bilimde ve teknikte kat edeceğimiz yolu tahayyül dahi edemiyorum.

Dinimizin ilk emri "Oku! Hitabıdır. "Beşikten mezara ilim tahsil ediniz.", "İlim Çin de dahi olsa gidip alınız." gibi sözleri İslam dininde sürekli ilimin ve bilginin öneminden bahsederken Müslümanların bilimden geri kalması nasıl bir iştir. Savaş, kıtlık, mezhepçilik, ırkçılık, iktidar kavgaları okumadığımızı, bilim ve teknikte geri kaldığımızı kanıtlar niteliktedir. O yüzden bizlere okumak ve okutmak görevi düşmektedir ki milletler arasında hak ettiğimiz yeri bulalım. Türk genci vücudunu geliştirmek için onlarca kilo halterleri kaldırıyor ama zihnini geliştirmek için yüz gramlık kitapları okuyamıyor. Teknoloji çağındayız; bilgiye kolay ulaşıldığı söyleniyor fakat ben ısrarla aradığımız bilgilerin yalnızca kitaplardan alınacağını düşünmekteyim ama ne yazık ki biz böyle davrandıkça o kitaplar her daim tozlu raflarda kalmaya mahkûm oluyor.

Son söz niyetine"Kitaplarda buluşmak güzel" derim.

TEK ÇÂRE

Nihat KAÇOĞLU

Düştüm gurbet ellere,
Sılada gülüm kaldı.
Hep muhabbet ellere,
Bizlere zulüm kaldı.

Dedim bir gün göreyim;
Gelmez oldu ereğim.
Şu zavallı yüreğim
Ah, dilim dilim kaldı.

Oldum bir felekzede,
Merhâmet yok kimsede.
Ne bir umudum, ne de
Tutacak dalım kaldı.

Teselliye karnım tok,
Bağrıma sapanmış ok.
Derdim çok, dermanım yok;
Tek çâre ölüm kaldı.

GÜNLERİN GETİRDİĞİ

Murat SOYAK

Şiirin hemen her dönem “can çekiştiği, öldüğü” fikri öne sürülür. Bu doğru bir yaklaşım değildir. İnsan var oldukça, şiir de var olacaktır. Şiir acının, yaranın, derdin olduğu yerde daha bir anlam kazanmaktadır. Rahatı sevmez şiir. Zira derdi olan söyler. Ötesi oyun ve oyalanma.

Günümüzde şiir sürekliliğine kapalı, ben-cil bir yapı arz etmektedir. Açık, anlaşılır olmaktan korkan; imge batağında çırpınan şiirler artık okunmaz oldu. Hayata, hakikate ve insana dokunmayan şiirler dergi sayfalarında, kitap sayfalarında sararıp soluyor. Ötekini gören, hakikate işaret eden ve yaşanan yıkımlar-kıyımlar karşısında mazlumun yanında olan şair, şiiri ile bir duruş ve tavır sahibi olan kişidir. Şiirin hayatta bir karşılığı, bedeli olmalı. Yani şiirin ardında duran hayatı-insanı görebilmeliyiz. Böylelikle yazılan şiir hayat bulacaktır ve insana ulaşacaktır. Bir kez daha hatırlatmakta fayda var: “Yürekte çıkan söz, yüreğe ulaşır.” Şiir her devirde edebi türler içinde öncülüğünü sürdürmüştür. Nesir de çoğu zaman şiirden beslenmiştir. Şiir anlatıma kattığı derinlik, etki ve söz kuvveti ile her zaman var olacaktır. İnsanoğlunun en sahil, en derin, en içli sesidir şiir.

Bu ülkede şairler sayısınca şiir kitabı satılmıyor, okunmuyor. Bu durum üzerinde düşünmek gerekiyor. Şiir yazdığını iddia eden binlerce kişi var ama şiir kitapları hep garip. Yazan çok, okuyan pek az. Bu durum hayra alamet değil. Öncelikle bizden önce kim, ne söyledi, nasıl söyledi derinliğine okuyup bilmek gerek. Çalakalem yazmak, emeklerin zayı olmasıdır. Şiirin acelesi yoktur. Ve şiir emek ister; derinlik ve incelik ister.

*

Şiirde okunan insan gerçeği. Yeraltı sularının ince çağlıtı. Sonsuz akışa uyumlu sesler. Bir dağın iç ağrısı. Rüzgârın savuramadığı kökler. Acıyı bal eyleyen emek.

İnsanı, insanda tanımak... Şiirin imkânları ile bu mümkün. Şiir okuyup şiir yazarlar daha çok sahil oluşu vurgular. Şiirdeki sahil dil; bütün ayak oyunlarına, göz boyamalara verilmiş esaslı bir cevap niteliğindedir. Gücünü şiirden alır edebiyat. Hayatın içindeki saklı şiir bir kıvılcıma bakar. İnsanoğlunun en doğal, en içten sesidir şiir. Hakikate ve kendi özümüze yakın olabilmek için şiir. Ötekine hüznün, sevincin kuşlarını uçurmak için şiir. İnsan var oldukça, varlığını sürdürecektir şiir. Varoluşun yankısı şiir oluyor!

*

Şairler aklın sınırlarını saf çocukluk çağını sürdürmek şartıyla aşılıyorlar.

YUNUS NE HOŞ DEMİŞSİN

"Canlar canını buldum
Bu canım yağma olsun
Assı ziyandan geçtim
Dükkânım yağma olsun"

*

Öğrencilerin yeterince okumadığını sorguluyoruz değil mi? Edebiyat öğretmenleri dergi-kitap okuyor mu? Önce öğretmen örnek olmalı. Edebiyat öğretmenleri öncelikle okumayı, kitabı, dergiyi sevdirebilmeli. Ötesi gelecektir. Okuma eylemini sevdiren bir öğretmen unutulmaz.

*

Bir zamanlar her ilde Milli Eğitim Yayınlarının satışa sunulduğu kitabeveleri vardı. MEB kitabevelerini niçin kapattı bilen var mı? MEB kitabeveleri her ilde yeniden açılmalıdır. MEB yayınları yeniden başlamalıdır. Zira "okumadığın gün karanlıktasın."

*

"Cahildim, dünyanın rengine kandım"
Neşet Ertaş türküleri yurdum benim
Bu toprağın sesi ve insan sıcaklığı

*

Günümüzde -maalesef- toplumun, insanlığın acılarını yeterince görmeyen, duymayan bir edebiyat-sanat ortamı var. Sanki Servet-i Fünun dönemi yeniden yaşanıyor. Elbette yaşanan acıları, haksızlıkları dile getiren edipler, sanatçılar az da olsa var. Onlara selam olsun.

Edebiyat-sanat ortamındaki hâkim anlayışa bakıldığında BEN-CİL EDEBİYAT türlerinin yaygın olduğu görülüyor. Başımıza belalar yağıyor; masum çocuklar bombalar altında kan ağlıyor; ama eli kalem tutan birileri rahatını hiç bozmuyor. Böyle bir rahatlık, böyle bir konfor görülmemiştir

*

Bizim büyük gücümüz bu güzel birliğimiz
Gök kubbe altında yeniden bayrak bayrak
Kardeşliğimizi duyuran bir bahçenin çiçekleri
Şimdi uzaklar yakın, umuda açılan yeni kapı

*

Yunus Emre'den günümüze güzel bir söyleyiş geleneği var. "Gönül" diyen, insana kıymet veren bir anlayış. Hakikati, muhabbeti, merhameti nakış nakış işleyen söz ustalarına selam olsun. Köklü irfan geleneğimiz yeniden hayat bulmalı. Sağlam öz, yeni bir söyleyiş ile eserlere yansmalı.

*

Giden eylül ömürdendir. Eylül sıradan bir ay değil. Eylül duygu yüklü, anlam yüklü. Bu noktada şairlerin, yazarların eylül sevgisi unutulmaz. Ey eylül, "bir gün akşam olur biz de gideriz." Ey eylül, "kalır dudaklarda şarkımız bizim."

Şimdi yeni zamana sarı sarı yapraklar savruluyor.

NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİNDEN İYİ HABER

XIII. Ne Üretelim Etkinlikleri ve Proje Yarışması Finalinde Yarışan 3 Çevre Mühendisliği Projesinden Biride Üniversitemizden

Üniversitemiz, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Kimya Mühendisliği Bölümü tarafından düzenlenen bir proje fikir yarışması olan "Ne Üretelim? Etkinlikleri ve Proje Yarışması"na katıldı.

Yarışmanın ana hedefi yalnızca mevcut olanı kullanabilen değil, yeni bilgi ve teknoloji üretip geliştirebilen, ulusal hammadde kaynaklarını katma değeri yüksek ürünlere dönüştürebilen, yaratıcı ve girişimci gençlerin yetişmesine katkıda bulunmaktır. Bir diğer amaç ise, bu gençleri ülkemizin araştırma ve geliştirmeye önem veren sanayi kuruluşlarının temsilcileri ile buluşturmaktır.

2002 yılından beri İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü (İYTE) Kimya Mühendisliği Bölümü tarafından düzenlenen, Türkiye'deki üniversitelerin tüm bölümlerinin lisans ve lisansüstü öğrencilerine ve 2015-2016 yılı mezunlarına açık bir proje fikir yarışması olan "Ne Üretelim?"

yarışmasının 13. sünde projelerin kimyasal veya (biyo)kimyasal süreç içermesi, ürün, yöntem ya da süreç yeniliği getiriyor olması ve daha önce başka yarışmalarda ödül almamış olması koşulu arandı.

Wyndham Grand Hotel İzmir'de gerçekleştirilen yarışmaya Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğrencileri, Akademik Danışman Doç. Dr. Neslihan Doğan-Sağlamtimur koordinasyonunda tamamladıkları "Atık Lastik ve Petlerden Endüstriyel Ürün Üretimi" başlıklı proje ile katıldı.

TÜBİTAK 2209-B Sanayi Odaklı Lisans Bitirme Tezi Programının desteklediği, ÇİMSA A.Ş. Niğde Fabrikası'nın sanayi ortağı olduğu ve Doç. Dr. Ahmet Bilgil'in laboratuvar ve teknik destek verdiği atık değerlendirme fikri, düşük maliyetli, ülke ekonomisine katkı yapabileceği potansiyeli, çevre korunumu, düşük sıcaklıkta daha verimli/faydalı hammadde/yan ürün sağlanması ve literatürdeki önceki çalışmalarda karşılaşılan sorunları gidermeye çalışması yönü/fikri açısından önem arzeden proje ile yarışa dahil olan Üniversitemiz Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğrencileri, tüm Türkiye'den katılan projeler içinden 2 aşama geçebilen ve finalde yarışabilen 3 Çevre Mühendisliği Bölümü projesinden birini yapan öğrenci grubu olmayı başardı.

Konuyla ilgili konuşan Akademik Danışman Doç. Dr. Neslihan Doğan Sağlamtimur, 2014 yılında düzenlenen XII. Ne Üretelim Etkinlikleri ve Proje Yarışmasına da katıldıklarını ve Türkiye 3.lüğü kazandıklarını söyledi.

Doç. Dr. Neslihan Doğan-Sağlamtimur "Atık Lastik ve Petlerden Endüstriyel Ürün Üretimi" başlıklı projenin hazırlanmasında emeği geçenlere ve destek olanlara teşekkür etti.

III. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU BAKÜ'DE YAPILDI

Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu'nun 3.sü 25-27 Mayıs 2016 tarihlerinde Azerbaycan'ın Başkenti Bakü'de gerçekleştirildi.

Niğde Üniversitesi, Kazakistan Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi, Akmulla Başkurt Devlet Pedagoji Üniversitesi, Bakü Avrasya Üniversitesi, Kırgızistan Eastern/Mahmud Kaşgari-Barskani Üniversitesi ve Yunus Emre Enstitüsü işbirliğiyle yapılan sempozyumda 226'sı Türkiye'den toplam 413 akademisyen sunum yaptı.

Sempozyumun açılış törenine, Türkiye'nin Bakü Büyükelçiliği Müsteşarı Meral Barlas, Niğde Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Adnan Görür, Bakü Avrasya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nazim Hüseyinli, milletvekilleri ve çok sayıda bilim adamı katıldı.

Katılımcı sayısı her yıl katlanarak artan Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu'nun üçüncüsüne Türkiye ve Azerbaycan'ın yanı sıra Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kuzey Kıbrıs, Dağistan, Başkurdistan, Tataristan, Doğu Türkistan, Gürcistan, Sırbistan, Bosna Hersek gibi birçok ülkeden Türk Dünyası üzerine bilimsel çalışma ve araştırma yapan çok sayıda bilim insanı toplam 763 bildiri gönderdi. Bunlardan 413 bildirin programına alınması uygun bulundu.

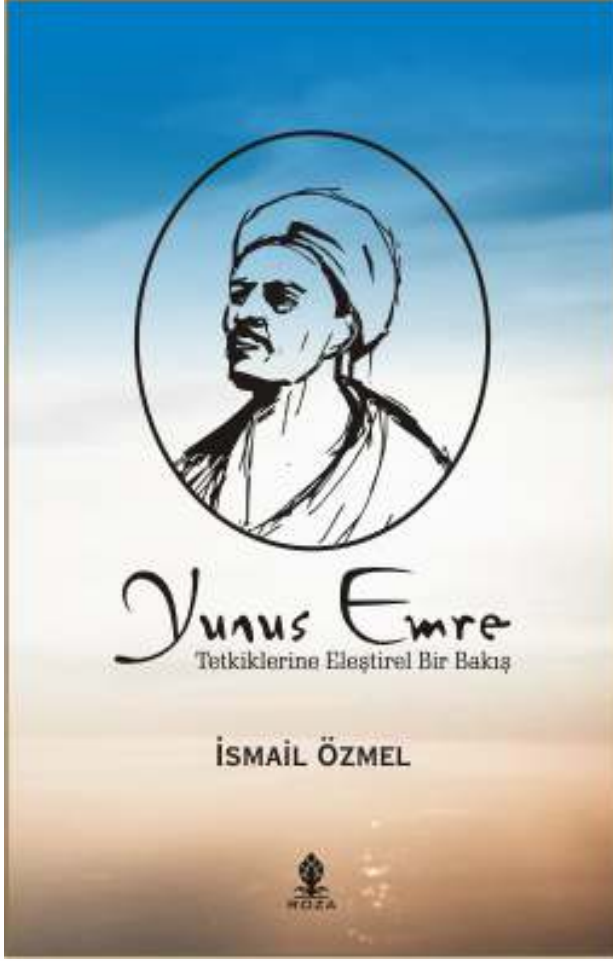
Sempozyumda; "Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri ve Edebiyatları", "Kültürler arası ilişkilerin dün, bugün ve geleceği", "Türk Topluluklarının destan, mitoloji ve folkloru", "Türk ve Dünya edebiyatlarının ilişkisi ve etkileşimi", "Türk Topluluklarında din ve felsefe", "Avrasya'da eğitim alanındaki yenilikçi teknolojiler", "Türk Dünyasında ve modern dünyada çevre sorunları", "Türk Dünyasında işletmecilik, yönetim anlayışı ve ekonomi", "Avrasya ve Türk Topluluklarının yazılı ve görsel anıtları", "Dekoratif sanatlar ve Oryantal eserler", "Türk Dünyasında sanat", "Türk Dünyasında medya", "Günümüz eğitiminin etno-psikolojik sorunları", "İpek yolunun tarihi ve bugünü", "Türk Dünyasında ve modern toplumlarda iletişim ve cinsiyet sorunları" ve "Türk Dünyasında Fen Bilimleri Eğitimi" konuları ele alındı.

**Şair ve Yazar, Yard. Doç. Dr.
Ahmet Vehbi ECER'İ**

(1934 - 08.12.2014)

**Vefatının 2. Yılında
Rahmetle Anıyoruz.**

“Erenler bir denizdir âşık gerek dalası / Mahi gerek denizden girip gevher alası” diyen Yunus Emre'nin kendisi de bir erendir, bir deryadır kuşkusuz. Çağdaşları arasında ve kendisinden sonra sayısız Hak âşığı ondaki kıymetliler kıymetlisi cevheri alabilmek amacıyla Yunus Emre deryasına dalmıştır.

Dünya adını verdiğimiz, oldukça gelip geçici bulduğumuz; bu yüzden de güvenemediğimiz masmavi bir gezegenin konuğuyuz her birimiz. Kimimiz konargöçerliğimizin farkındayız, kimimiz yolculuk halimizi görmezden geliyoruz, kimimiz hakikaten anlayamıyoruz ne olup bittiğini. Yunus Emre dünya penceresinden bakıp geçti ve gördüklerini birbirinden derin, birbirinden duru dizelere döktü. Ona kulak vermek demek kâinata, insana, varlığa ve varlığın tek sahibine kulak vermek demektir aslında. Yunus Emre Tetkiklerine Eleştirel Bir Bakış'ta Horasan dervişlerinden miras kalan bir bilgeliğin izlerini sürerken, aynı zamanda da böylesi bir kadim bilgeliğin incisi hükmündeki Yunus Emre'yi de dinlemiş olacağız.

9 771306 373006

66. SAYI 4 TL